

Hannele Kupari

Mimmiryhmä

Sukupuolisensitiivisen työtteen kehittäminen Ja-
komäen nuorisotalolla

Opinnäytetyö
Kansalaistoiminta ja Nuorisotyö

Toukokuu 2016

MAMK

University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

	Opinnäytetyön päivämäärä 15.5..2016
Tekijä(t) Hannele Kupari	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Kansalaistoiminta ja Nuorisotyön koulutusohjelma, Yhteisöpedagogi
Nimeke Yhteisöpedagogi(AMK)	
Tiivistelmä Lähtökohtana opinnäytetyölleni oli se, ettei nuorisotalolla ollut tytöille sillä hetkellä toimintaa. Tyttöjen oma toive oli saada ryhmä jossa he voisivat luoda omannäköistään toimintaa ja saada uusittua jo hiukan varastomaiseksi muuttunutta tilaa. Tavoite oli työskennellä sukupuolisensitiivisyyttä edistävällä tavalla ja Kehittämistyö toteutettiin Jakomäen Nuorisotalolla kevään 2016 aikana. Ryhmään osallistui Jakomäen nuorisotalolla nykyisin käyvät tytöt. Kehittämistyö sai alkunsa tyttöjen toiveesta koota heille oma ryhmä. Opinnäytetyön tarkoituksena oli alustavasti kehittää toimintamallia sukupuolisensitiiviselle työotteelle Jakomäen nuorisotalolle. Mallia voisi sitten kehittää työni pohjalta lisää, peilaten siihen mikä onnistui ja missä meni vikaan. Tapasimme tyttöjen kanssa yhteensä 7 kertaa, tyttöjen suunnitellessa itse toimintansa ja meidän ohjaajien toimiessa toteuttajina. Tuloksena oli uusittu ryhmätila ja entistä tiiviimpi ryhmä, tytöt itse olivat kiinnostuneita jatkamaan ryhmässä. Tulevaisuudessa tällaiselle toiminnalle on kysyntää sillä se takaa sen, että nuorisotalot saavat lisää tyttökävijöitä kun heille on enemmän toimintaa tarjolla. Nuorisotalojen toimintamalleja olisi hyvä kehittää entistä enemmän sukupuolisensitiiviseen suuntaan ja saada tasapainoa tyttö ja poika kävijöiden välille. Tässä ovat avainasemassa nuorisotalojen ohjaajat, sillä he ovat toiminnan mahdollistajat, ja heidän tehtävänä on innostaa nuoret suunnittelemaan ja vaikuttamaan oman talonsa toimintaan. Kehittämismenetelminä käytettiin osallistamista ja yhteiskehittämistä. Lisäksi Jakomäen nuorisotalolle tehtiin sukupuolivaikutusten arviointi, jossa arvioitiin tasa-arvon toteutumista nuorisotalolla ja mietittiin yhdessä Jakomäen ohjaajien kanssa kehittämisehdotuksia jotta tasa-arvoinen kohtelu toteutuisi vielä paremmin. Teoreettinen viitekehys rakentui sukupuolisensitiivisyyden ja sukupuolisensitiivisyys nuorisotyössä käsitteiden ympärille.	
Asiasanat (avainsanat) Sukupuolisensitiivisyys, Sukupuolisensitiivisyys nuorisotyössä, osallistaminen, Sukupuolivaikutusten arviointi	
Sivumäärä 40	Kieli Suomi
Huomautus (huomautukset liitteistä)	
Ohjaavan opettajan nimi Katja Komonen	Opinnäytetyön toimeksiantaja Helsingin kaupunki/ Nuorisoasiainkeskus

DESCRIPTION

	Date of the bachelor's thesis 15.5.2016
Author(s) Hannele Kupari	Degree programme and option Ngo and youth work
Name of the bachelor's thesis Gender sensitivity youth work in youth house of Jakomäki	
Abstract <p>This thesis the purpose was to develop an operating model to gender sensitivity work for youth workers in Jakomäki youth house. In the future this model can be used, when youth workers develop more gender sensitivity work in youth houses. They can see here which work and which not in this thesis's.</p> <p>Operating model was carried out in spring 2016 to youth house of Jakomäki. The group was made girls, who are visiting in youth house at this time. Operating model started when girls says that they want also own group.</p> <p>We met with girls, about seven times in spring. Girls planning what they want to do, i and my working partner we were enabler, who make sure that girls planning were realized. The result was brand new group room and close-group of girls. Girls were interested in continue in group. In the future there is a demand for this type of activity, because it ensures that the youth centres will receive more visitors to your girl, when youth centres can offer more activity to girls. Youth facilities operating models would be good to develop a more gender-sensitive direction and to get the balance of a girl and a boy between the visitors'. Here are key to youth centres counsellors, because they are enabling operations, and their job is to inspire young people to influence the design and operation of his own house</p> <p>Development method was use inclusion and the development of together. In spring we also did gender impact assessment for youth house of Jakomäki. We estimate how equality of opportunity be realized in youth house and how youth workers can be better of it. Theoretical framework was built around in gender sensitivity and gender sensitivity in youth work.</p>	
Subject headings, (keywords) Gender sensitivity, Gender sensitivity in youth work, inclusion,	
Pages 40	Language Finnish
Remarks, notes on appendices	
Tutor Katja Komonen	Bachelor's thesis assigned by Youth department of Helsinki

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	KEHITTÄMISTYÖN TOIMINTAYMPÄRISTÖ	3
2.1	Helsingin nuorisoasiainkeskus.....	3
2.2	Koillinen Nuorisotyön yksikkö.....	4
2.3	Jakomäki	5
3	KEHITTÄMISTYÖN TAUSTA JA TARVE.....	8
3.1	Jakomäen tyttötyö ennen	8
3.2	Suvaus eli sukupuolivaikutusten arviointi	9
3.3	Aiemmat tutkimukset ja kehittämistyöt.....	10
4	KEHITTÄMISTYÖN TEOREETTINEN PERUSTA.....	12
4.1	Sukupuolisensitiivisyys	12
4.2	Sukupuolisensitiivisyys nuorisotyössä	14
5	KEHITTÄMISTYÖN TOTEUTUS.....	21
5.1	Kehittämistyön tavoite ja toimenpiteet	21
5.2	Kehittämistä edistävät menetelmät	21
5.2.1	Osallistaminen.....	21
5.3	Kehittämisen prosessin eteneminen	23
5.3.1	Ensimmäinen tapaamiskerta 25.01.2016	23
5.3.2	Toinen tapaamiskerta 1.2.2016.....	24
5.3.3	Kolmas tapaamiskerta 8.2.2016.....	25
5.3.4	Neljäs tapaamiskerta 22.2.2016	26
5.3.5	Viides tapaamiskerta 29.2.2016.....	28
5.3.6	Kuudes tapaamiskerta 7.3.2016	30
5.3.7	Sisustusprojekti päätökseen 22.–24.3.2016	31
6	KEHITTÄMISPROSESSIN TULOKSET JA POHDINTA.....	34
6.1	Jatkotutkimus ja kehittämissuositukset	38
	LÄHTEET.....	40
	LIITTEET	
	1 Suvaus-haastattelu kysymykset	
	2 Tyttöryhmän tukirahahakemus	

1 JOHDANTO

Opinnäytteessä kehitetään sukupuolisensitiivistä työtettä Jakomäen nuorisotilalla. Helsingin alueella muilla nuorisotiloilla tehdään vaihtelevasti tyttötyötä, mutta Jakomäessä sitä ei ole ollut hetkeen.

Myös Jakomäen nuorisotalo on toimialueena haastava, yksi syy on monen vuoden aikana juurtuneiden toimintamallien, nuorisotalo on yksi Helsingin vanhimmista ja siellä ovat valinneet samat tavat toimia jo vuosia. Näiden toimintamallien ja ajatusten muuttamiseksi nuoriso-ohjaajat ovat olleet avainasemassa, epäselväksi jäi mistä tämä hiljainen muutosvastarinta talolla johtuu.

Idea tämän opinnäytetyön tekemisestä sai alkunsa syksyllä 2015. Työskentelin silloin itse Jakomäessä ohjaajana ja meillä talolla oli sukupolvenvaihdos menossa, eli uusia seiskaluokkalaisia tuli ja vanhoja nuoria tuli täysi-ikäiseksi. Silloin sain idean laittaa alkuun uudenlaista, toimintamallin kehittämistä tyttötyön tekemiseksi Jakomäessä. Lisäksi tytöt itse toivoivat tekemistä.

Opinnäytetyön tekijänä tavoitteenani on perehtyä yhteisöpedagogille ajankohtaiseen ja keskeiseen aihealueeseen. Koen, että opinnäytetyö kehittää omaa ammatillisuuttani nuorisotyön osalta. Oman ryhmän vetäminen antaa paljon erilaisia esimerkkejä ryhmän vetämisen käytännön järjestelyistä, erilaisista toimintaympäristöistä ja työtavoista. Lisäksi opinnäytetyöni aihe lisää omaa ammatillisuuttani sukupuolisensitiivisestä työstä, osallisuudesta ja yhteiskehittämisestä.

Lisäksi sukupuolisensitiivinen työote itsessään kiinnostaa minua oman lastensuojelutyö taustani takia. Kun vuosien saatossa teki töitä moniongelmaisten ja syrjäytymisvaarassa olevien nuorten kanssa niin varsinkin tyttöjen kohdalla epävarmuus omasta itsestä ja toisten hyväksynnästä nosti päätään.

Suokas (2011, 65–66) vahvistaa Seinäjoen Ammattikorkeakouluun tekemässään opinnäytetyössään Ennaltaehkäisevä nuorisotyö ja nuoren syrjäytyminen tulokset osuudessa, oman ajatukseni nuorten syrjäytymisestä ja ennalta ehkäisevästä nuorisotyöstä;

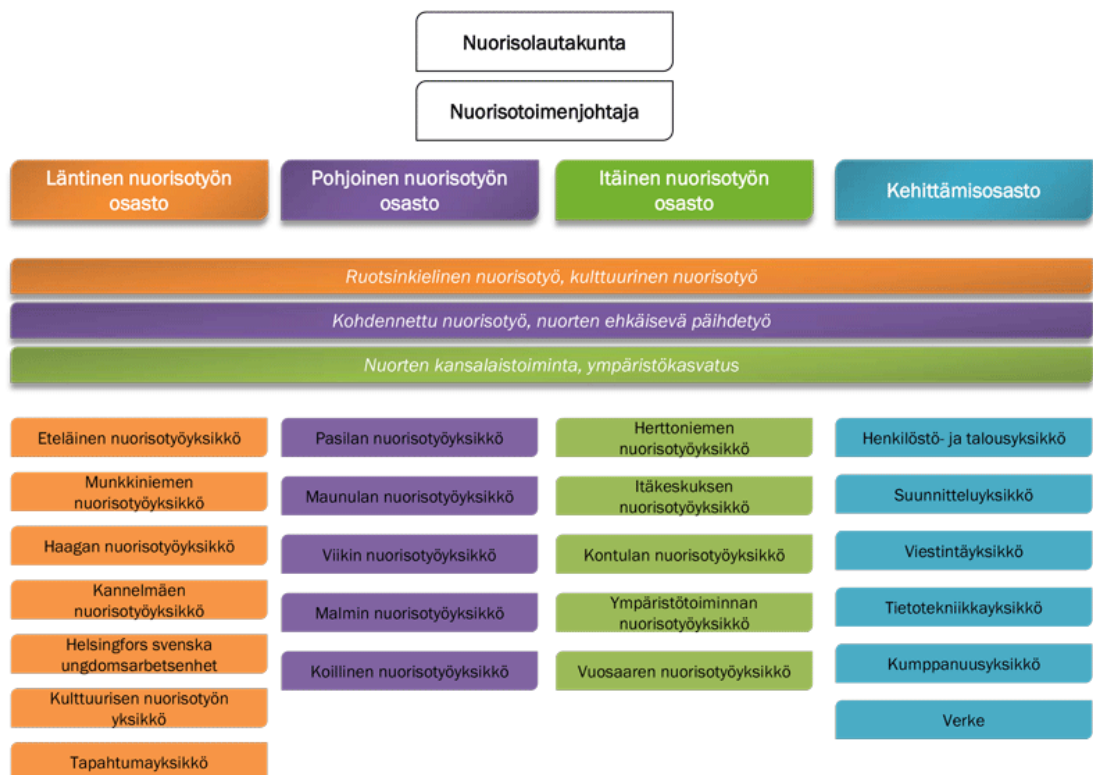
”Syrjäytymisen juuret lähtevät jo lapsuudesta ja usein vanhemmuuden puuttumisesta, aikuisen mallin puuttumisesta tai auktoriteetin vähäisyydestä kasvatuksesta. Lisäksi mainittiin lapsen oppimisvaikeudet ja vanhempien välinpitämättömyys lapsen ja nuoren koulutusta kohtaan. Yhtä mieltä oltiin myös siitä, että oli mahdoton määrittää tiettyä vaihetta nuoren elämässä, koska on suurin riski syrjäytyä. Tulkinnanvaraista on siis määrittää, missä vaiheessa yksilön elämää syrjäytymiskehitys alkaa. (Aho & Vehviläinen 1997, 35.) Syrjäytymisen syiksi määriteltiin epäedulliset tekijät nuoren kasvukehityksessä ja elämänkaaressa (talousongelmat, vanhemmuuden puuttuminen, ruoka, uni, vuorokaudenrytmi), mielenterveydenongelmat, poikkeavuudet ja epäterveelliset elämäntavat. (Linnonsuo 2004, 17.)”

Voisin tämän lainauksen pohjalta todeta että, jos niistäkin työssäni kohtaamistani tytöistä edes osa olisi kuulunut esim. nuoriso-ohjaajan vetämään tyttöryhmään, jossa olisi ollut turvallinen ja luotettava aikuinen olisi heidän tarina voinut olla toinen kun he olisivat saaneet osakseen vahvaa aikuisuutta ja edes jonkinlaisia rajoja. Ajattelin silloin ja tyttöjen kanssa juteltuani ajatukseni vahvistui miten tärkeää sukupuolisensitiivinen työ avoimessa toiminnassa on.

2 KEHITTÄMISTYÖN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

2.1 Helsingin nuorisoasiainkeskus

Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus tuottaa yhdessä nuorten kanssa monipuolisia kulttuuri- ja harrastepalveluja, edistää nuorten yhteiskunnallista osallistumista sekä tarjoaa nuorille tukea ja neuvontaa. Kohderyhmänä ovat helsinkiläiset 10–18-vuotiaat nuoret. Helsingin kaupungin organisaatiossa Nuorisoasiainkeskus kuuluu sivistystoimen alaisuuteen. Toimintaa ohjaa poliittisesti valittu Nuorisolautakunta. Nuorisoasiainkeskusta johtaa nuorisotoimenjohtaja. Nuorisotoimenjohtajan alaisuudessa toimii läntinen nuorisotyön yksikkö, pohjoinen nuorisotyöyksikkö itäinen nuorisotyön yksikkö ja kehittämisosasto.

(Kaavio 1. Organisaatio kaavio. Helsingin Kaupunki, Nuorisoasiainkeskus, 2016)

Läntinen nuorisotyön osasto vastaa nuorisotyöstä Länsi- ja Etelä-Helsingissä. Osasto vastaa myös ruotsinkielisestä nuorisotyöstä ja sen kehittämisestä, kulttuurisen nuorisotyön tukemisesta ja kehittämisestä sekä tapahtumien tuottamisesta Helsingissä. Länti-

nen nuorisotyön osasto koordinoi liikennekasvatusta, tanssitoimintaa ja matalan kynnyksen liikuntatoimintaa koko Helsingin alueella. Ohjaamo, Asemanseutu, Maahanmuuttajanuorten Helsinki -hanke ja romanityö kuuluvat myös Läntisen nuorisotyön osastoon

Pohjoinen nuorisotyön osasto vastaa nuorisotyöstä Pohjois-Helsingissä ja Koillis-Helsingissä. Osasto vastaa kohdennetun nuorisotyön ja ehkäisevän päihdetyön kehittämistä koko kaupungin alueella. Pohjoisen nuorisotyön vastuulle kuuluu huolehtia myös yhdenvertaisuuden toteutumisesta helsinkiläisessä nuorisotyössä.

Itäinen nuorisotyön osasto vastaa nuorisotyöstä Itä- ja Kaakkois-Helsingissä. Osastolla on myös vetovastuu nuorten vaikuttamisjärjestelmä Ruudin ja ympäristökasvatuksen kehittämistä Helsingissä. Itäinen nuorisotyön osasto huolehtii myös loma-ajantoiminnan kehittämistä koko kaupungin alueella.

Kehittämisosasto huolehtii nuorisoasiainkeskuksen henkilöstö- ja taloushallinnon palveluista, viestinnästä ja tietotekniikkapalveluista. Suunnitteluyksikkö vastaa nuorisotoimen strategisesta kehittämistä ja johtamisen tukemisesta sekä tiloista. Kumppanuusyksikkö vastaa järjestöjen tuesta ja avustuksista, nuorisotyöllisistä hankinnoista ja kansainvälisen toiminnan koordinoinnista. Osastoon kuuluu myös Verke – verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskus. (Helsingin Kaupunki, Nuorisoasiankeskus, 2016)

2.2 Koillinen Nuorisotyön yksikkö

Koillinen nuorisotyöyksikkö kuuluu Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskuksen organisaatiossa alueellisten palveluiden osastoon. Nuorisotyöyksikön toiminta-alueeseen kuuluvat Suutarilan, Tapulikaupungin, Puistolän, Tattarisuon ja Jakomäen alueet. Nuorisotaloja nuorisotyöyksikössä on neljä, jotka sijaitsevat Suutarilassa, Tapulikaupungissa ja Jakomäessä ja Tattarisuolla (ei nuorisotalo). Yksikön toimintaa johtaa toiminnanjohtaja. Työntekijöitä yksikössä on yhteensä 18.

Nuorisotyöyksikön nuorisotaloilla 9-18 -vuotiailla lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus tavata kavereita ja osallistua kursseille, kerhoihin, retkille ja muihin tapahtumiin. Nuorisotaloilla nuoriso-ohjaajat antavat tarvittaessa tukea, apua ja neuvontaa. Toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä lasten ja nuorten kanssa.

Nuorisotalojen omien toimintojen lisäksi yksiköllä on paljon yhteistä toimintaa. Lapsille ja nuorille suunnattuja toimintoja ovat muun muassa leirit ja erilaiset alueelliset tapahtumat. Yksikön yhteinen kokous on kaksi kertaa kuukaudessa, sitä johtaa toiminnanjohtaja. Yksikkökokouksissa käsitellään viraston ja nuorisotyöyksikön ajankohtaisia asioita. Nuorisotyöyksikön työtä ja osaamista kehitetään yksikön yhteisillä suunnittelu-, -arviointi ja kehittämispäivillä, joita johtaa toiminnanjohtaja. Lisäksi paikalla voi olla viraston suunnittelija. Osaamista kehitetään myös alaisen ja toiminnanjohtajan välisellä kehityskeskustelulla.

Yksikön toimintaa ohjaa Nuorisoasiainkeskuksen tuloskortti. Työntekijät suunnittelevat, toteuttavat, arvioivat ja kehittävät toimintaa tuloskortin avulla. Tuloskortissa on toimintasuunnitelma osio, johon on ikkunan kohdalle varattu tila nuorisotyöyksikön omille tavoitteille ja toimenpiteille, jotka täytetään toimintasuunnitelmaa laadittaessa.

Nuorisotyöyksikön osaaminen on monipuolinen kattaus kokemusta, tietoa ja taitoa (hiljainen tieto). Työntekijöistä osa on pitkänlinjan nuorisotyön osaajia, joilla on kymmenien vuosien taito ja kokemus nuorisotyöstä. Osa työntekijöistä edustaa nuorempaa sukupolvea, joilla on nuorisotyön uusin tieto ja taito.

2.3 Jakomäki

Nuoret alueittain 2014 julkaisun mukaan Jakomäessä asui vuosien 2013-2014 vaihteessa 5646 helsinkiläistä. Perheitä mihin kuului 10-17-vuotiaita lapsia ja nuoria oli 473. Alueen nuorista 173 oli 10-12-vuotiaita ja 373 13-17-vuotiaita. Heistä 38,8% oli äidinkieltään vieraskielisiä. Helsinkiläisenä alueena Jakomäessä on siis paljon maahanmuuttajataustaisia perheitä sekä nuoria. Lastensuojelu asiakkuuksia alueella oli 220.

Jakomäessä asuvista 20-29-vuotiaista nuorista jopa 40,5%:lla puuttui perusasteen jälkeinen tutkinto. Tämä on huolestuttavaa, sillä peruskoulun jälkeinen koulutus vähentää

ulkopuoliseksi tai työttömäksi joutumisen riskejä selvästi. Pelkän perusasteen koulutuksen varassa olevan nuoren riski jäädä ulkopuoliseksi on lähes kolminkertainen verrattuna ammatillisen keskiasteen koulutuksen saaneisiin. Huolestuttavaa oli etenkin se, että 16-18 vuotiaista nuorista toisen asteen koulutukseen osallistui vuoden 2011 aikana 76-79% ikäryhmästä. Jakomäessä tähän kuitenkin vaikuttaa maahanmuuttajien suuri määrä, sillä heillä koulutuspolku käy usein valmentavien koulutuksien kautta ja näin toisen asteen koulutukseen osallistutaan tavallista myöhemmällä iällä. Työttömiä 15-24-vuotiaista nuorista Jakomäessä oli 43. (Nuoret alueittain 2014).

Näiden lukujen valossa Jakomäki on maineensa veroinen paikka, eli alueella asuu paljon maahanmuuttajia sekä syrjäytymisvaarassa olevaa väestöä. Vuoden 2015 aluekartoituksessa haastattelimme 30:tä nuorisotalon kävijää ja kysyimme heiltä mm. Jakomäen alueen hyvistä sekä huonoista puolista, sekä siitä, miten asuinaluetta pitäisi kehittää. Nuoret kokivat, että alueella on paljon juoppoja, mitkä osaltaan vaikuttavat alueen maineeseen.

Yhteenvedona haastatteluista voidaan todeta, että nuoret tuntevat Jakomäen huonon maineen sekä alueen väestön ongelmat alkoholinkäytön suhteen. Hyvinä asioina haastateltavat pitivät ystäviä, alueen nuorten yhteishenkeä, perhettä, nuorisotaloa sekä kirjastoa. Nuoret pitivät positiivisena myös sitä, että kaikki alueen palvelut ovat lähellä toisiaan.

Vuoden 2015 aikana Jakomäen nuorisotalolla toimi minun lisäksi 3 nuorisotyöntekijää sekä yksi aluetyöntekijä. Talo oli avoinna syksystä kevääseen ulottuvan toimintakauden aikana maanantaisin, keskiviikkoisin ja torstaisin klo. 13.30 - 21.00, sekä perjantaisin ja vuoroviikoittain lauantaisin klo. 13.30 - 22.45. Tiistaisin nuorisotalo oli auki 17.00–19.00 10–12 vuotiaille, vertaisohjaajien suunnitellussa toimintaa varhaisnuorille.

Yhdessä työntekijöiden kanssa pitämässä illoissa paikalla on yksi työntekijä sekä kaksi vertaisohjaajaa. Vertaisohjaajat saavat palkkiota työstänsä. Palkkio on yhteinen matka, johon työllä kerätään matkarahat. Helsingin kaupungin vertaisohjaajatoimintaa on osittain kehitetty Vantaan Virtaa vertaisohjaajista – projektin pohjalta. Käytännössä toiminnot eroavat toisistaan paljon, mutta Vantaan vertaistoiminta on innoittanut toiminnan käynnistämistä myös Helsingissä.

Talotyön yhteydessä nuorisotalolla järjestettiin mm. varhaisnuorille suunnattuja kerhoja sekä retkiä. Koillinen nuorisotyöyksikkö järjesti myös vuoden 2015 aikana kolme leiriä, Äijäleirin Granön saarelle, Mimmileirin Munkkiniemen nuorisotalolle sekä Kauhuleirin Meriharjun luontotalolle. Nämä leirit olivat suunnattuja 13-17-vuotiaille nuorille.

Muuta toimintaa olivat mm. varhaisnuorille suunnatut diskot, missä nuoret toimivat apuohjaajina. Järjestimme lisäksi nenäpäivänä tempauksen yhteistyönä Jakomäen peruskoulun kanssa, missä keräsimme varoja nenäpäivän keräyskohteille. Järjestimme erityistä loma-ajan toimintaa hiihtolomaviikolla, jouluna sekä koulujen kesäloman aikana. Toteutimme hiihtolomaviikon toiminnot sisälsi mm. liikuntatoimintoja, talvisia harrasteita sekä retken nuorten Reaktori-tapahtumaan Messukeskuksessa. Jakomäen nuorisotalolla järjestettiin myös kesätoimintaa vuoden 2015 aikana. Kesäkuun aikana osallistuttiin talojen väliseen jalkapalloturnaukseen, tehtiin retkiä ja pelattiin pihapelejä.

Avointa nuorisotyötä toteutettiin verkossa mm. Facebookin välityksellä, missä Jakomäen nuorisotalolla on oma ryhmä. Kolmella ohjaajalla oli myös oma työprofiili Facebook-sivustolle. Verkkoperustainen nuorisotyö oli Jakomäessä vuoden 2015 aikana lähinnä tiedotusluontoista. Jakomäen nuorisotalon toiminnassa korostui myös tiivis moniammatillinen verkostotyö, mitä toteutettiin alueen eri toimijoiden yhteisten kokousten muodossa. Teimme tiivistä yhteistyötä alueen kirjaston, koulun, liikuntaviraston ja sosiaalitoimiston kanssa, mikä näkyi mm. kirjaston ja nuorisotalon yhteisinä toimintoina, sekä moniammatillisina hankkeina.

3 KEHITTÄMISTYÖN TAUSTA JA TARVE

3.1 Jakomäen tyttötyö ennen

Jakomäen nuorisotalolla havahduttiin siihen, että siellä kävi hyvin paljon poikia, muttei juurikaan tyttöjä. Ensimmäinen tyttöryhmä syntyi juurikin tämän tarpeen pohjalta että saataisiin enemmän tyttöikäisiä. Tyttöjen kanssa perustettiin tytöille oma huone ”tyttis” joka oli vain tytöille, sen ajan tyttöikäisille huone oli hyvinkin tärkeä ja nosti tytöjä kävijämäärissä.

Jakomäki alueena on sellainen että, tytöille on tosi vähän tekemistä, jollei tykkää pelata jalkapalloa. Lisäksi yläkouluikäisillä tytöillä ei ole mahdollisuutta lähteä alueelta koska heillä ei ole koulun puolesta esim. seutulippua ja alueen perheet ovat pääsääntöisesti olleet vähävaraisia.

Työskentelin Jakomäen nuorisotalolla viime vuoden ja syksyn 2015 aikana tyttöjen puheissa alkoi enenevässä määrin esiintyä toivetta vanhan tyttöjen tilan kunnostamiselle. Juttelimme tyttöjen kanssa syksyn aikana siitä että millaista he toivoisivat ryhmän olevan ja haluaisivatko he muutakin kuin vain kunnostaa vanhaa. Sain idean tehdä opinäytetyön ja samalla tytöt saisivat oman ryhmän joka voisi tehdä myös muuta yhdessä.

Yleistajuisesti sukupuolisensitiivisen nuorisotyön ja kansalaistoiminnan tavoitteena voisi olla antaa nuorelle mahdollisuus ja tilaa olla ja kasvaa juuri omanlaisekseen, ainutlaatuiseksi ja arvokkaaksi itsekseen. Kasvatustyötä tekevältä ohjaajalta tämä edellyttää oman ohjaajuuden, siihen liittyvien arvojen, asenteiden ja normien reflektointia. Ohjaajalta edellytetään myös tietoista toimintaa sukupuolen huomioonottamiseksi ohjaustilanteissa sekä sopivien työmenetelmien kehittämiseksi (Anttonen, 2007,).

Juuri tähän aiempien tyttöryhmien kanssa on pyritty. Ryhmien ohjaajat ovat olleet tietoisia sukupuolen vaikutuksesta tyttöjen kehitykseen ja pystyneet siten tukemaan tyttöjä kasvussa ja kehityksessä. Myös ryhmien toiminnan avulla tytöt ovat päässeet kokemaan sellaista mihin heillä ei muuten olisi välttämättä ollut varaa.

3.2 Suvaus eli sukupuolivaikutusten arviointi

Toteutimme sukupuolivaikutusten arvioinnin Jakomäen nuorisotalolla, osana opinnäytetyötäni, kahdessa osassa. Ensimmäinen kerta oli 21.1.2016 jolloin työpaikkaohjaajani Päivi Anuntin kanssa vedimme alkuun koulutuksen Jakomäen nuorisotalon työntekijöille, jossa hahmottelimme sukupuolivaikutusten arviointia tavoitteita ja tasa-arvon toteutumista nuorisotalolla. Illan aikana haastattelimme nuoria ja selvitimme heidän käsitystään sukupuolten välisestä tasa-arvosta Jakomäen nuorisotalolla. (ks Liite 1)

Keräsimme tulokset yhteen tiedostoon 27.1.2016 ja 8.3.2016 meillä oli toinen tapaamiskerta työntekijöiden kanssa, jossa myös heidän esimiehensä oli mukana. Tässä tapaamisessa kävimme läpi haastatteluiden tulokset ja pohdimme kehittämistoimenpiteitä nuorisotalolle. Tarkoituksena olisi, että nuorisotalosta tulisi enenevässä määrin sekä tyttöjen että poikien talo. Yhtenä tällaisena esimerkkinä on se, että tytöt ovat itse toteuttaneet yhden huoneen sisustuksen alkaen maalauksesta ja päättyen huonekalujen kokoamiseen ja verhojen ripustamiseen.

Yksi asia mikä myös nousi esille tuloksia läpikäydessämme, oli se, ettei talon avoimissa illoissa näkynyt maahanmuuttajatyttöjä, pienten ajalla eli 9-12 vuotiaiden avoimissa iltapäivissä heitä vielä oli kävijöinä mutta 13-17 vuotiaissa ei yhtään. Pohdimme tämän johtuvan kulttuurisista syistä. Useimmiten eri kulttuureihin peilaten tyttöjen asema on suojellumpi kuin poikien. Tyttöjen on vaikeampi toimia itsenäisesti ja viettää aikaansa yleisillä paikoilla, jossa on sekä tyttöjä että poikia. Maahanmuuttajataustaisten tyttöjen toimintaan saamiseksi tarvitaan omia ryhmiä, ja sitä ennen on joko tyttöjen äidit tavattavat ja pohdittava heidän kanssaan, miten toimintaa voisi aloittaa, tai sitten talolla olisi oltava maahanmuuttajataustainen työntekijä joka ryhmiä vetäisi. Tyttöjen Talolla tämä on jo vakiintuneena työmuotona. Tyttöjen oma nuorisotalo antaa mahdollistaa maahanmuuttajatyttöjen osallistumisen nuorisotyöhön (Vastaranta 2008, 60)

Kiinnitimme huomiota myös siihen, että kuutosluokkalaiset tytöt tipahtivat viitosluokan jälkeen toiminnasta, ehkä heistä tuntui lapselliselta käydä pienten avoimissa iltapäivissä mutta eivät olleet vielä valmiita siirtymään isojen avoimiin iltoihin. Tyttöillä oli koulussa luokan kesken omaryhmä, jota aluetyöntekijä veti yhdessä kuraattorin kanssa. Myös tähän työntekijät aikoivat kiinnittää jatkossa enemmän huomiota ja miettiä keinoja joilla kuudesluokkalaiset tytöt voitaisiin saada takaisin mukaan toimintaa.

Sukupuolivaikutusten arvioinnilla pyritään edistämään toiminnallista tasa-arvoa, eli tasa-arvoa toiminnoissa, palveluissa sekä työkäytännöissä. Sillä saadaan myös näkyviin sukupuolen vaikutus/merkitys palveluissa/toiminnoissa. Arvioinnilla voidaan kehittää palvelua/ ottamaan huomioon sukupuolen merkitys eli tullaan sukupuolitietoiseksi. Sukupuolivaikutusten arviointi on työn kehittämisen menetelmä.

Suvauksella tehdään näkyväksi sukupuoli työyhteisössä tai työpaikalla. Selvitetään, mitä eroja sukupuolten välillä on palveluiden kannalta, ja miten näitä eroja on tarpeen ottaa huomioon, jotta palvelut toimivat tasa-arvoisesti ja edistävät tasa-arvoa. Parannetaan palveluiden laatua ja päätöksenteon vaikuttavuutta. (Mustakallio, Powerpoint. diat 2,12)

3.3 Aiemmat tutkimukset ja kehittämistyöt

Sukupuolisensitiivisyyttä on tutkittu ja kehitetty aiemminkin paljon. Mm. Arja Airaksinen on tehnyt Mikkelin Ammattikorkeakouluun tutkimuksellisen opinnäytetyön Sukupuolisensitiivinen nuorisotyö kunnallisessa nuorisotalotyössä. Tutkimuksessa etsittiin vastausta kysymykseen: Mitä nuorisotyöntekijät käsittävät sukupuolisensitiivisyydellä? Aineistonsa hän keräsi ensisijaisesti haastatteleamalla Kuopion nuorisotaloilla työskenteleviä nuoriso-ohjaajia.

Airaksisen tutkimuksessa selvisi, että tiedon saanti sukupuolisensitiivisen työn soveltuvuudesta sekä nuorisotalotyöhön että yleensä nuorisotyöhön on avainasemassa siinä, että työmuodon tärkeys nuorten identiteettikehityksen tukena saa lisää merkittävyyttä. Tutkimus osoittaa myös sen, kuinka tärkeää on saada sukupuoliherkästi tehtävä työ kattamaan koko nuorisotyön kentän. Sukupuolisensitiivinen työmuoto pääsee kehittymään ja laajenemaan, kun sen vaikuttavuus voidaan todentaa ja työhön saadaan riittävät resurssit.

Veera Saira puolestaan on vuonna 2015 tehnyt opinnäytetyönään Turun Ammattikorkeakoululle kehittämishankkeen Osallisuutta ja oivalluksia viestintätapaamisesta: nuorten vertaisviestinnän kehittäminen Turun tyttöjen talon Pikkusisko-hankkeelle.

Tavoitteiden saavuttamiseksi opinnäytetyössä perehdyttiin teemahaastattelujen avulla pitkään vertaistiedotusta tehneeseen Turun kaupungin Nuorisopalveluiden Verttiver-
taisnuoriso tiedotustoimintaan sekä Suomen Partiolaisten Young Spokepeople-toimin-
taan. Haastatteluista nousseiden hyvien käytänteiden pohjalta opinnäytetyö mallinsi
viestintätapaamisen, jossa suunniteltiin Pikkusisko-hankkeen viestintää yhdessä kohde-
ryhmän kanssa.

4 KEHITTÄMISTYÖN TEOREETTINEN PERUSTA

4.1 Sukupuolisensitiivisyys

Opinnäytetyössä käytettäviä käsitteitä ovat, sukupuolisensitiivisyys ja sukupuolisensitiivisyys kansalaistoiminnassa ja nuorisotyössä.

Sukupuolta tuotetaan kasvatuksessa ja muussa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Lapset ja nuoret hakevat hyväksyntää ja kelpaavuuden tunnetta peilaamalla itseään aikuisen. Kun tarjolla on monenlaisia rohkaisevia, kannustavia ja turvallisia esikuvia miehenä ja/tai naisena olemisesta, turvaa ja tarpeeksi laaja tila ilmentää itseään ja omaa sukupuoltaan, ei oman tilan raivaamiseen välttämättä tarvita äärimmäisyyksiin vietyjä irtiottoja seksin, päihteiden ja väkivallan keinoin. Sukupuolisensitiivisyyden lähtökohdiana on, että sukupuoli on muutakin kuin biologiaa. Se on yhteiskunnallinen, kulttuurinen, sosiaalinen ja historiallinen kokonaisuus. Sukupuolisensitiivinen lähestymistapa mahdollistaa naisten ja miesten erilaisuuden hyväksymisen ja samalla tasa-arvon aktiivisen edistämisen. Sosiaalisella sukupuolella tarkoitetaan sitä, että käsityksemme sukupuolesta rakentuvat sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Lastentarhassa, koulussa ja nuorisotiloilla tytöille ja pojille on usein varattu erilaisia mahdollisuuksia toteuttaa itseään. Toinen kysymys sitten on, ovatko nämä mahdollisuudet riittäviä, kannustavia ja nuoren itsensä näköisiä vai ainoastaan nuoren omaa tilaa kaventavia lokeroita (Punnonen, 2007).

Sukupuolisensitiivisyydessä tunnistetaan sukupuolen vaikutus ihmisen elämään ja hänen tekemiinsä ratkaisuihin. Sukupuolisensitiivisyys voidaan nähdä osittain sukupuoli-neutraalin vastakohtana. Toisin kuin neutraalissa lähestymistavassa, sensitiivisyydessä sukupuoli nostetaan esille ja liitetään yhdeksi olennaiseksi osaksi ihmisen kokonaisuutta (Punnonen 2005).

Sukupuolisensitiivisyydessä ei ole kyse siitä, että vahvistettaisiin sukupuolelle luontaisia käyttäytymismalleja vaan siitä, että nämä mallit tehdään näkyviksi, ja näin samalla myös stereotyyppiset ajattelumallit tulevat näkyviksi. Sukupuolisensitiivisyydelle on tunnusomaista tiedostaa odotukset, joita yhteiskunta kohdistaa molempiin sukupuoliin. Koska tytöille ja pojille sallitaan erilaisia asioita, saattaa sukupuolesta tulla este ihmisen

kyvyille toteuttaa itseään ja siinä kohdassa tarvitsemme erityisesti sukupuolisensitiivisyyttä (Punnonen 2005).

Anttonen (2007) jatkaa, sukupuolisensitiivisyydellä ei kuitenkaan pyritä häivyttämään erilaisia sukupuolia. Sen sijaan pikemminkin nostetaan erilaiset sukupuolet sekä niihin liittyvät odotukset ja stereotypiat näkyville pitämättä niitä kuitenkaan ainoina tapoina tuntea itsensä kuuluvaksi johonkin sukupuoleen. Sukupuolisensitiivisyyden avulla ikään kuin annetaan ihmisille erilaisia sukupuoleen liittyvän palapelin palasia, joista jokainen voi rakentaa omanlaisensa kokonaisuuden. Pyritään sukupuolten väliseen tasa-arvoon, eli tilaan, jossa miesten ja naisten käyttäytymistä arvostetaan yhtä paljon, ja erilaiset tarpeet nähdään kaikkien sukupuolten yhteisinä.

Purjo (2012) jatkaa, sukupuolisensitiivisyys tarkoittaa kaiken sen pojan tai tytön olemuksessa olevan herkän huomioimista. Tällä tarkoitetaan sitä, että nuorten kanssa on syytä pohtia, mikä on tärkeintä heidän kiinnostavuutensa kannalta. Onko se pelkkä ulkonäkö, jonkin tyyppinen identiteetti, tietynlainen käyttäytyminen vai mikä. Voisivatko kaikkein perustavimmat asiat olla kuitenkin sellaisia jotka näkee vain sydämellään?

Sukupuolisensitiivisyydessä keskeisenä ajatuksena on, että yksilö on oikeanlainen juuri sellaisena kuin on. Tällaista työtä tehdessä pyrkimyksenä on tukea ja auttaa yksilöä muodostamaan oma identiteettinsä ja rohkaista häntä kasvussa omaksi itsekseen ilman paineen tunnetta olla tietynlaisen muotin tai mallin mukainen (Helsingin Tyttöjen Talo 2014).

Anttonen (2007) toteaa että, sukupuolisensitiivisyys kattaa myös ajattelutavan ja toiminnan, jossa voidaan arvostaa sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuutta. Tämä tarkoittaa esimerkiksi pyrkimystä siihen, että työyhteisössä kaikkia jäseniä kohdellaan tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti. Se tarkoittaa myös sitä, että esim. nuorten parissa työskentelevät kykenevät ottamaan huomioon sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuuden ja olemaan arvottamatta heteroseksuaalisuutta ainoaksi oikeaksi ja toivottavaksi tavaksi sukupuolen ja seksuaalisuuden ilmaisemiseen.

Yhteiskunnassamme monelle pojalle ja tytölle saattaa muodostua ulkoapäin ohjautuva käsitys siitä, millainen mies tai nainen tulisi olla. Sukupuolisensitiivisyydessä otetaan huomioon sukupuoliin liittyvät käsitykset ja stereotypiat ja tarkastellaan

niitä kriittisesti. Yksilölle annetaan oikeus määritellä tai olla määrittelemättä itseään naiseksi tai joksikin muuksi. Sukupuolisensitiivisellä nuorisotyöllä pyritään tukemaan nuoria kasvamaan oman näköiseen aikuisuuteen. (Aamuset-lehti verkkojulkaisu)

Ojanen (2011) jatkaa seuraavasti, kaksijakoiseen sukupuolijärjestykseen liittyy myös käsitys tytöille ja naisille sekä pojille ja miehille tyypillisestä käytöksestä. Kuitenkin jo pitkään on korostettu, että maskuliiniseksi ja feminiiniseksi koodatut toiminnan tavat eivät ole sidottuja joihinkin tietyn muotoisiin ruumiisiin tai ole johdettavissa niistä: maskuliiniseksi määritelty toiminnan tyyli ei edellytä tyttöä tai naista. Tytöt voivat hie- man helpommin toimia maskuliiniseksi koodattujen tapojen mukaisesti, kun taas poikien feminiinisyys on astetta hankalampaa heteronormatiiviseen yhteiskuntajärjestykseen sisältyvän homofobian vuoksi. Homofobiaan kytkeytyvät rajoitteet koskevat jos- sain määrin myös tyttöjä, mutta eivät samalla tavalla. Lisäksi ihmisen normiksi määrit- tyä usein yhä mies, jolloin tyttömäisyyden korostamiseen liittyy kulttuurinen oletus sen vähempiarvoisuudesta.

4.2 Sukupuolisensitiivisyys nuorisotyössä

Honkasalo (2011) toteaa että, nuorisotyön tarve on syntynyt paljolti ”huonomaineisten” nuorten ja näiden vapaa-ajan vieton ympärille. Tämä huoli on ollut sukupuolisesti vä- rittynyttä. Sukupuolisesti eriyettyyn toimintaan vaikuttivat nuorisotyön alkuaikoina su- kupuolirooli- ja siveyskäsitykset, ei niinkään tiedostettu sukupuolisensitiivistä työ- otetta. Perinteinen tyttötyön malli, joka tuki traditionaalista käsitystä naisen roolista murtui tasa-arvokeskustelun yleistyessä 1970-luvulta alkaen. Tuolloin ajateltiin, että tasa-arvoine kohtelu edellyttää, että tytöt ja pojat toimivat samoissa harrastepiireissä ja heille tarjotaan samanlaisia toimintoja.

Näre (2007) jatkaa että, sukupuolisensitiivisessä nuorisotyössä ollaan tietoisia sukupuoleen ja sukupolveen liittyvistä eroista. Nuorisotyöhön itsessään liittyy ajatus kasvatta- misesta, perinteen tai arvojen siirtämisestä seuraavalla sukupolvelle. Sukupuolisensitiivisyys merkitsee tässä puolestaan tietoisuutta siitä keneltä ja kenelle tätä eetosta siirre- tään, siis tietoisuutta sukupuoliasemasta.

Sukupuolisensitiivinen nuorisotyö ei ole perinteistä tyttö- ja poikatyötä vaan nuoren kasvun tukemisessa otetaan entistä enemmän huomioon ne asiat, joihin sukupuoli nuorissa vaikuttaa. Toisaalta taas sukupuolisensitiivisessä nuorisotyössä pyritään siihen, että nuorilla olisi mahdollisimman laajat mahdollisuudet tehdä juuri sitä, mistä he pitävät riippumatta sukupuolesta. (Karman 2009, 23- 24).

Nykyään kaupunkien perinteinen nuorisotyö tavoittaa paremmin poikia kuin tyttöjä. Esimerkiksi kaupunkien nuorisotiloilla kävijöistä vain n. 25 % on tyttöjä. Tämän lisäksi monissa tutkimuksissa on huomattu, että sekaryhmissä usein tytöille jää, tai he itse ottavat sivustakatsojan roolin, ja ikään kuin passiivisesti olemassa olollaan kehystävät poikien aktiivista tekemistä. Tällainen rooli ei tue tyttöjä kasvamaan oman näköisiksi naisiksi eikä opeta heitä arvostamaan ”tyttöjen juttuja” ja omaa tyttöyttä (Airaksinen, 2012, 7)

Pojille on monilla nuorisotyön toimijoilla paljon erilaista toimintaa. Usein ei huomata, että monet nuoriso- ja vapaa-aikatoimen järjestämät tai tukemat aktiviteetit on suunnattu sellaiseen toimintaan, joka kiinnostaa enemmän poikia. Julkisista rahoista tuetaan erilaisia urheiluhalleja (jäähkiekko, salibandy, jalkapallo, taistelulajit) kun taas tavallisesti tyttöjä kiinnostavat harrastukset kuten tanssi ja ratsastus täytyy rahoittaa kokonaan omasta tai vanhempien kukkarosta. Tyttöjä kiinnostavaa ilmaista tai lähes ilmaista vapaa-ajan toimintaa on hyvin vähän tarjolla. (Karman 2009, 62)

Honkasalo (2011) jatkaa, nuorisotyö ei voi olla poikien ehdoilla ja maskuliinisesti orientoituvaa harrastustoimintojen tarjoamista, vaan siihen tulee sisältyä vahvana aspektina sosiaalinen vahvistaminen ja sukupuolen moninaisuuden huomioiminen. Nuorisotyön toimintaympäristön monikulttuuristumisen myötä ovat monikulttuurisuuteen liittyvät kysymykset nostaneet esille myös sukupuolen huomioimisen uudella tavalla. Nuorten sukupuolen perusteellinen huomioonottaminen hyödyntää nuorisotyötä kokonaisuudessaan. Pohdinnoissa nostetaan esille myös nuorten toiminnollisuus, mutta siitä näkökulmasta, että toiminnallisia aktiviteetteja tulisi tarjota myös tytöille ja suunnitella niitä tyttöjen kanssa. Toisaalta jos nuorisotalon toiminta on maskuliinista, on syytä miettiä, pitääkö tyttöjen osallistua niihin. Toisinaan näkemyksissä on siis vivahde, jossa sukupuolirooleja pidetään niin vankkumattomina ja vahvoina, ettei niiden muuttamiseksi kannata nähdä vaivaa. Tytöillä ja pojilla on omat sosiaaliset alueensa, joissa he toimivat, eikä nuorisotyön tehtävänä ole muuttaa näitä järjestyksiä.

Punnosen (2007) mielestä, nuorisotilojen rinnalle on alettu rakentamaan kulttuuria, konkreettisia toimintaympäristöjä-, tiloja ja mahdollisuuksia tytöille ja naisille. Sukupuolen mukaan eriytyneet ryhmät tarjoavat mahdollisuuden oman sukupuoli-identiteetin kehittymiselle ja tutkimiselle ilman ”sukupuoliutuneen arkimaailman” kaikkialle ulottuvaa vaikutusta. Nuorilla on tilaa ja aikaa ainakin yrittää olla perinteisten mies- ja naiskäsitysten ulkopuolella hetki tai löytää oma suhtautuminen näihin käsityksiin ja omaan minäkuvaan. Tytöt tarvitsevat monissa perinteisesti pojille luontaisempina pidetyissä asioissa paitsi vahvistamista, myös rohkaisua taitojensa esille tuomiseen. Tyttöryhmissä tytöt uskaltavat kokeilla, erehtyä, kehittyä ja loistaa, sekaryhmissä he ”unohtavat” olevansa hyviä, ryhtyvät avuttomiksi ja pyytävät pojilta apua ja ajautuvat lopulta kokoaan pois harrasteen tai alan parista, niin sanotuista poikien jutuista.

Sukupuolisensitiivinen nuorisotyö tarkoittaa tyttöjen ja poikien erityistarpeiden ja – ongelmien tunnistamista heidän voimaannuttamiseksi, syrjäytymisensä ehkäisemiseksi sekä elämänhallintansa ja osallisuutensa tukemiseksi. Pyrkimyksenä on vahvistaa tyttöjen ja poikien emotionaalista, sosiaalista, ja kulttuurista pääomaa. Tällaisen sosiaalisesti vahvistavan työn tavoitteena on tarjota mahdollisuuksia ja keinoja kasvaa arvostamaan itseään, jolloin kyse on sosiaalisia ongelmien ehkäisevästä nuorisotyöstä (Anttonen, 2006).

Sukupuolisensitiivinen nuorisotyö näyttää nuorisotyön kentällä määrittävän ennen kaikkea tyttötyöksi. Tämän määrittelyn mukaan sukupuolisensitiivinen nuorisotyön työote haastaa pohtimaan nuorisotyön sisältöä ja rajoja uudelleen. Sukupuolten välisen tasa-arvon vakavasti ottaminen edellyttää myös poikien kanssa tehtävää työtä, mutta myös sitä, että tasa-arvoon liittyvät toimintatavat omaksutaan nuorisotyössä läpileikkaavana, kaikkia koskevana periaatteena. Sekä tyttöerityiset että poikaerityiset työotteet näyttäisivät siten olevan nuorisotyön kentällä tervetulleita. (Honkasalo 2011, 214).

Sukupuolisensitiivisessä nuorisotyössä tyttö- ja poikatyön avulla tuetaan pohtimaan ja löytämään omannäköinen identiteetti, ja tapa olla moninaisten mallien ja vaihtoehtojen joukosta. Naiseus ja mieheys ovat moniulotteista ja ristiriitaistakin, eikä ole olemassa yhtä oikeaa tapaa olla. Sukupuolisuuden ja oman sukupuoli- ja seksuaali-identiteetin pohtiminen on merkittävä asia, jossa lapsi ja nuori tarvitsee tukea ja tilaa. Sukupuoli-

sensitiivisessä työssä rohkaistaan jokaista löytämään omat vahvuutensa ja voimavaransa, kuuntelemaan itseään, ja olemaan rohkeasti sellainen kuin itse on. Samalla pyritään vahvistamaan kykyjä ja taitoja olla yhdessä muiden kanssa ja tarjotaan mahdollisuus olla osa yhteisöä. Erilaisia, samanlaisia, kaikki ovat yhtä tärkeitä.

Sukupuolisensitiivisessä nuorisotyössä tunnistetaan ja ymmärretään tyttöjen ja poikien erilaiset kasvun ja kehitykset erityiskysymykset ja korostetaan sitä, että tyttöjen ja poikien kasvun kipukohdat ovat pitkälti sukupuolisidonnaisia. Sukupuolisensitiivinen työ merkitsee oman sukupuolen nostamista esiin myönteisenä voimavarana ja samalla huomioi oman ja vastakkaisen sukupuolen välisiä eroja niitä kuitenkin arvottamatta (Helsingin tyttöjen talo 2014).

Punnonen (2007) jatkaa, sukupuolisensitiivisessä nuorisotyössä pyritään purkamaan sukupuolen mukaan tiukasti kahtiajakautunutta maailmaa. Sukupuolisensitiiviseen työhön kuuluu keskeisesti ajatus nuorten miesten ja naisten olemaan oma itsensä ja toimimaan tasavertaisessa vuorovaikutussuhteessa toistensa kanssa.

Honkasalon (2011) mukaan, sukupuolisensitiivisen nuorisotyön, joka hyödyntää sosiaalisen nuorisotyön metodeja, tavoitteena on pääosin stereotyyppisten sukupuoliroolien avaaminen, purkaminen ja tyttöjen kasvun tukeminen. Pääasiallisesti tämä tapahtuu tarjoamalla tytöille ”omia tiloja”, joissa he voivat vertaisryhmissä käsitellä identiteettiä, ruumiillisuuteen ja tyttöyteen liittyviä kysymyksiä. Tyttöryhmien keskeisenä ajatuksena on esimerkiksi tyttöjen itsetunnon vahvistaminen siten, että heitä ohjataan ottamaan vastuuta omista toiminnoistaan ja valinnoistaan, mutta myös rohkaistaan ilmaisemaan itseään ratkaisemaan konflikteja ja puolustautumaan.

Sukupuolisensitiivisyys ja sukupuolisensitiivinen työote nuorisotyössä voidaan hahmottaa ja ymmärtää sosiaalisena vahvistamisena. Sosiaalisen vahvistamisen taas voi määrittellä yksilön ja yhteisön tukemiseksi. Sosiaalinen vahvistaminen voidaan nuorisotyön kentällä ja laajemmin nuorten parissa tehtävässä työssä hahmottaa ennaltaehkäiseväksi työksi, 5 jonka tavoitteena on mm. nuoren elämänhallinnan taitojen tukeminen. Sukupuolisensitiivisellä työotteella tavoitellaan sosiaalista vahvistamista ja myönteisen sukupuoli identiteetin kehitystä. Sukupuolisensitiivisen työotteen tavoitteeksi voisi määrittellä pyrkimykseksi tarjota moninaisia mahdollisuuksia kasvaa itseään arvostavaksi nuoreksi ja nuorena yhteisössä, jossa arvostetaan erilaisuutta ja tavoitellaan yhdenvertaista toimintaa. (Anttonen 2007, 3-4.)

Nykyistä sukupuolisensitiivistä nuorisotyötä kuvaa sen mieltäminen ennen kaikkea tyttöjen parissa tehdyksi työksi. Sen sijaan sukupuolisensitiivistä poikatyötä tehdään harvoin. Sosiaalisen nuorisotyön metodeja hyödyntävän sukupuolisensitiivisen nuorisotyön tavoitteena on pääosin stereotyyppisten sukupuoliroolien auki purkaminen ja tyttöjen kasvun tukeminen. Pääasiallisesti tämä tapahtuu tarjoamalla tytöille ”omia tiloja”, joissa he voivat vertaisryhmissä käsitellä identiteettiä, ruumiillisuuteen ja tyttöyteen liittyviä kysymyksiä. Tyttöryhmien keskeisenä ajatuksena on tyttöjen itsetunnon vahvistaminen siten, että heitä ohjataan ottamaan vastuuta omista toiminnoistaan ja valinnoistaan, mutta myös rohkaistaan ilmaisemaan itseään, ratkaisemaan konflikteja ja puolustautumaan. (Oinas & Collander 2007, 282–284.)

Honkasalon (2011) mukaan jos tyttöryhmiä perustellaan nimenomaan sukupuolella, ja sillä että tytöt kaipaavat rauhaa ja tilaa naiseksi kasvamisen ja seksuaalisuuden käsittelemiselle, poikaryhmiä puolestaan perustellaan useimmiten tarpeella rauhoitella ylivilkkaista ja toiminnallisia poikia. Tässä ei niinkään painotu sukupuolisensitiivinen työote vaan yksinkertaisesti poikien palauttaminen ”ruotuun”. Joissakin nuorisotyön sukupuolittuneisuutta pohtivissa näkemyksissä kritisoidaan sitä, ettei sukupuolisensitiivinen työ voi olla synonyymi tyttötyölle, sillä se kaventaa tasa-arvon koskettamaan ainoastaan tyttöjen osallistumista. Nämä ajatukset haastavat muutenkin pohtimaan sitä, miksi sukupuolten tasa-arvo niin usein samastetaan nimenomaan tyttöjen ja naisten tasa-arvoksi tai asiaksi, jota naisten pitäisi ajaa ja ratkaista. Sukupuolten tasa-arvo ei voi olla ainoastaan toisen sukupuolen harteilla. Nuorisotyö on tasa-arvoista vasta sitten, kun myös poikien kapeisiin maskuliinisiin roolimalleihin puututaan ja niitä kyseenalaistetaan. Tasa-arvo ei tarkoita vain naisten ja miesten välisiä suhteita, vaan myös maskuliinisuuden auki purkamista.

Yhteiskunta odottaa vieläkin poikien käyttäytyvän sen kapean koodin mukaan, joka tekee heistä lopulta miehiä. Sukupuolisensitiivinen nuorisotyö poikien osalta tarkoittaa sitä, että toisaalta kannustetaan poikia olemaan juuri sellaisia kuin he ovat, rohkaistaan heitä omien tunteidensa kanssa ja toisaalta muokataan yhteiskuntaa entistä suopeammaksi ja suvaitsevaisemmaksi myös poikien kasvun osalta. (Punnonen 2007, 523).

Punnonen (2007) jatkaa että, sukupuolen mukaan eriytyneissä sukupuoliherkissä ryhmissä opitaan tunnistamaan omaa ääntä ja käyttämään sitä, mutta myös kuuntelemaan

ja jakamaan asioita yhteisesti luottamuksellisissa ympäristöissä. Samoin opitaan arvostamaan sekä omaa että toisen sukupuolta, tunnistamaan eriarvoisuutta, ja eri sukupuolia halventavia asenteita ja käytäntöjä sekä edistämään sukupuolten välistä tasa-arvoisuutta edistäviä ajattelu- ja toimintatapoja.

Sukupuolisensitiiviseen nuorisotyöhön osallistuvien työntekijöiden, organisaatioiden ja sidosryhmien työn olisi hyvä alkaa sillä, että ensin pohditimme, penkoisimme ja kyseenalaistaisimme käsityksiämme miehistä ja naisista, tytöistä ja pojista. Nuorisotyöhön metodisesti syvemmin perehtynyt saattaa ottaa termit nuorisotyö, sosiaalinen nuorisotyö tai sukupuolisensitiivinen nuorisotyö annettuina, kyseenalaistamatta itse käsitteitä sen enempää. Sukupuolella ja sukupuolta koskevilla käsityksillä on suuri vaikutus ihmisten väliseen vuorovaikutukseen. Tytöille ja pojille sallitaan erilaisia asioita, ja näin jo lähtökohtaisesti sukupuolesta voi tulla este ihmisten kyvyille toteuttaa itseään (Punnonen 2007). Kun tiedostamme työssämme tyttöjä ja poikia koskevat stereotyyppiset käsitykset ja roolipaineet, pystymme tarkemmin havaitsemaan myös sen, milloin ja miten syrjäytyminen uhkaa erityisesti poikia, milloin ja miten erityisesti tyttöjä. (Punnonen, 2005).

Näre (2007) lisää että, nuorisotyön kentällä sukupuolisensitiivinen työote tarkoittaa uusien moniammatillisten työmenetelmien kehittämistä. Yksi tapa kehittää sukupuolisensitiivistä otetta on soveltaa psyko- ja sosiodraamasukuisia menetelmiä nuorten itsetuntemuksen syventämiseen. Tällöin päämääränä on sovittaa yhteen itsetuntemusta lisäävä tunnetason työskentely, sosiaalisia taitoja kehittävä roolityöskentely, taidollisia puolia tukeva kulttuurinen nuorisotyö sekä tiedostamista edistävä kriittinen ajattelu sekä median lukutaito. Tyttöryhmissä tehtävissä työssä tarkoitus on tukea tyttöjen identiteetin rakentumista ja kasvua itsensä näköisiksi naisiksi yhteisöllisyyttä arvostavassa ja naistietoisessa ilmapiirissä. Naistietoisesta tyttötyön idea tukea tyttöjä vuorovaikutteisessa tyttöryhmissä edellyttää myös ohjaajilta tietoisuutta omasta yhteiskunnallisesta sukupuolesta.

Sukupuolisensitiivisyyden huomioiminen nuorisotyön kentällä vaatii uusien tuoreiden näkemysten hyväksymistä. Uuden omaksuminen ja uusien työtapojen käyttöönotto vaatii aina paneutumista ja usein myös työhön annettujen resurssien uudelleenjakoa. Nuorisotyön kentällä sukupuoliherkän työotteen käyttöönotto tarkoittaa mahdollisesti myös

moniammatillisten työmenetelmien kehittämistä. Tämä kaikki voi herättää hämmennystä ja epäluuloa. Tämän vuoksi on tärkeää tutkia uusien mahdollisuuksien tarve ensin huolellisesti. Faktojen ja objektiivisten tutkimustulosten kautta voidaan mahdolliset muutostarpeet perustella riittävän vahvasti (Airaksinen, 2012).

Yleistajuisesti sukupuolisensitiivisen nuorisotyön ja kansalaistoiminnan tavoitteena voisi olla antaa nuorelle mahdollisuus ja tilaa olla ja kasvaa juuri omanlaisekseen, ainutlaatuiseksi ja arvokkaaksi itsekseen. Kasvatustyötä tekevältä ohjaajalta tämä edellyttää oman ohjaajuuden, siihen liittyvien arvojen, asenteiden ja normien reflektointia. Ohjaajalta edellytetään myös tietoista toimintaa sukupuolen huomioonottamiseksi ohjaustilanteissa sekä sopivien työmenetelmien kehittämiseksi. Sukupuolisensitiivinen työote on tietoista toimintaa sen puolesta, että sukupuoli ei olisi ainakaan tekemisen este (Anttonen, 2007 s. 18).

Punnonen(2007) toteaa, nuorten kanssa työskentelevien aikuisten on tärkeää tarkastella omaa toimintaansa ja miettiä, suhtautuuko yhdenvertaisesti tyttöihin ja poikiin vai ei sekä pohtia sitä, luoko toiminta mahdollisuuksia eri sukupuolta edustavien nuorten tasaveroiselle toiminnalle ja kuulluksi tulemiselle. Sukupuolisensitiivinen työote, ihmisen kunnioittaminen ja arvostaminen ovat etenkin erityistä tukea tarvitsevan tytön tai pojan kohtaamisessa aikuiselle tärkeitä taitoja

On tärkeää kysyä, onko organisaatiolla valmiuksia ja halua sukupuolisensitiiviseen näkökulmaan ja sen mukaiseen toimintaan. Jotta sukupuolisensitiivisten asioiden esille tuominen olisi mahdollista, moni kehittäjä pyrkii usein ”liudentamaan” kieltään. Tämän kaltaisessa kielen pehmentämisessä sukupuolisensitiivisyyden ydinajatus jää helposti piiloon. Kun omat näkemykset ja asiat tuodaan esille ristiriidattomasti, saattaa olla, että koko kehitettävä asia katoaa, koko lapsi menee pesuveden mukana. Onko siis järkevää puhua sukupuolten välisestä tasa-arvosta avoimesti, vai onko asian edistämiseksi viisaampaa keksiä sille vaihtoehtoisia ilmaisuja (Punnonen 2007, 522.)?

5 KEHITTÄMISTYÖN TOTEUTUS

5.1 Kehittämistyön tavoite ja toimenpiteet

Tämän kehittämistehtävän tavoite on kehittää sukupuolisensitiivistä tyttötyötä nuorisotalilla. Tavoitteeni on saattaa alkuun kehitysmalli jonka lopputuloksena joskus olisi toimiva ja käytännöllinen malli tehdä tyttötyötä nuorisotalolla.

Hyödynsaajana ovat nuorisotyöntekijät itse, heille jää käteen kompaktipaketti sukupuolisensitiivisyydestä ja sen toteuttamisesta.

Sukupuolisensitiivisyys näkyy toiminnan suunnittelussa siten että toimintaa pyritään suunnittelemaan tyttöjen ryhmälle sopivaksi. Suunnitelmassa pyritään ottamaan jokaisen tytön ominaisuudet ja persoona huomioon ja rakentamaan toiminta niin että tyttöjen oman minän ja naiseuden arvostus kehittyisi ja kasvaisi. Tarkoitus on luoda tytöille ympäristö jossa he yhdessä tekemisen ja kokemisen kautta voiva tuntea itsensä hyväksytyiksi ja olla omia itsejään.

Tähän pyritään myös sillä että ryhmää vetävät ainoastaan naisohjaajat, jolloin he voivat omia kokemuksiaan ammentaen luoda tytöille mahdollisuuden löytää ja oppia tuntemaan oma naiseutensa sekä tulemaan näkyväksi itselle että yhteisölle.

Sukupuolisensitiivinen työote tarjoa ryhmälle myös mahdollisuuden toimia ja tehdä asioita ilman toisen sukupuolen tuomaa jännitettä.

5.2 Kehittämistä edistävät menetelmät

5.2.1 Osallistaminen

Kuten alla olevissa kappaleissa todetaan osallistaminen ja osallistuminen ovat tärkeitä asioita nuoren kehityksessä, tässä opinnäytetyössä näitä kahta käytettiin tyttöryhmän kokoamisvaiheessa jolloin tytöille luotiin mahdollisuus osallistua toimintaa ja heidät osallistettiin ottamalla heidät mukaan jo suunnitteluvaiheessa jolloin tytöt pääsivät kertomaan mielipiteensä ryhmän toiminnasta. Osallistuminen oli mukana koko ryhmän toiminnan ajan kun tytöt olivat mukana toiminnassa.

Osallistamisen ja osallistumisen käsitteet liittyvät toisiinsa. Osallistamisessa on oleellista osallistujan mahdollisuus tehdä valintoja ja vaikuttaa toiminnan suuntaan. Osallistamisen oletetaan myös johtavan toimijan omatoimisen osallistumiseen. Osallistaminen voidaan nähdä mahdollisuuksien tarjoamisena ja osallistuminen niiden hyödyntämisinä. Osallistamisen käsite sisältää kuitenkin ristiriidan: osallistamisessa toimija on subjekti, joka osallistuu johonkin toimintaan, mutta samalla osallistamiseen vaikuttaa joku ulkopuolinen taho, joka osallistaa. Ristiriita näkyy myös siinä, että ulkopuolinen osallistaja saattaa jossain määrin ohjata ja jopa pakottaa toimijoita osallistumaan. (Toikko & Rantalainen 2009, 90.)

Osallisuuden käsite on muotoutunut pidemmän ajan kuluessa eikä vieläkään voida yksinkertaisesti todeta sen sisältöä. Osallisuuden käsitteen riski onkin siinä, että se ymmärretään liian kapeasti. Englanninkielestä tuttu osallistumista tarkoittava sana *participation* kuvaa vain rajallisesti osallisuutta. Suomenkielen vastine osallisuus pitää sisällään syvällisempiä kuulumisen, kiinnittymisen ja vaikuttamisen näkökulmia. Osallisuuden käsitteen ymmärtäminen rajoittuu usein vain tiettyjen valtarakenteiden kautta tehtävään vaikuttamistyöhön. Suomessa lasten ja nuorten osallisuushankkeet saivat Gretshelin mukaan lähtöstartin 1998-2002, kun hallituksen tavoitteena oli lisätä vaikuttamis- ja osallisuusmahdollisuuksia paikallistasolla. Nuorten osallisuuden lisääminen johti kuitenkin päinvastaisiin tuloksiin. Jotkut osallistujista kokivat negatiivisia osallistumisen kokemuksia hankkeissa joiden tavoitteena oli lisätä osallisuutta. Myöhemmin osallisuutta lähdettiin määrittämään nuorten kokemien tunteiden kautta, kun he yrittivät vaikuttaa asioihin. (Gellin ym. 2012, 249-250; Gretschel, Nivala & Kiilakoski 2012, 14-15; 18.)

Ihmisten osallistaminen on yksi oleellinen osa sosiaalipedagogiikkaa ja siihen kuuluvaa sosiokulttuurista innostamista. Sosiokulttuurisessa innostamisessa pyritään vaikuttamaan yhteiskunnallisiin epäkohtiin, muuttamaan niitä, ja sitä kautta parantamaan ihmisten elämänlaatua. Tavoitteena on ihmisten tietoisuuden herääminen, tasavertaisten suhteiden ja sosiaalisen kommunikaation edistäminen. Ihmiset pyritään saamaan liikkeelle, osallistumaan, muuttamaan itse elämäänsä ja rikastuttamaan sitä kulttuurisesti. Osallistuminen liittyy myös oman yhteisön toimintaan vaikuttamiseen yhdessä muiden yhteisön jäsenten kanssa. Osallistuminen saa ihmisissä aikaan muutoksia ja kehittymistä,

mikä puolestaan näkyy heidän yhteisönsä kehittymisenä. Osallistumisen täytyy kuitenkin lähteä ihmisten omasta halusta osallistua. (Hämäläinen & Kurki 1997, 199, 201–202, 204–205.)

5.3 Kehittämisprosessin eteneminen

5.3.1 Ensimmäinen tapaamiskerta 25.01.2016

Ennen ensimmäistä tapaamiskertaa, olimme työparini kanssa tehneet mainokset alkavasta tyttöryhmästä. Olimme mainostaneet ryhmää sekä yläkoululla että nuorisotalolla. Ryhmään ilmoittautui 8 tyttöä. Suunnittelimme työparini kanssa ensimmäisen tapaamiskerran työntekijöiden aloituspalaverissa, jolloin olimme samaa mieltä siitä että tytöt itse saavat tuoda julki toiveensa siitä että mitä tehdään.

Paikalla oli 6 tyttöä. Ennen kuin aloitimme, tytöt kyselivät että, kestäkö kauan ja ”*jos tää juttu on ihan tylsää, ni me ei osallistuta*”, kaltaisia kommentteja lenteli ilmassa. Toppuuttelimme työparini kanssa ja kehotimme tyttöjä olemaan avoimin mielin ja katsomaan mitä tuleman pitää. Alustimme toiminnan tavoitteita ja kerroin opinnäytetyöni sisällöstä ja siitä että miten olen ajatellut että ryhmän toiminta toteutetaan.

Olin etukäteen kirjoittanut fläpeille suuntaan antavia otsikoita joiden tarkoitus oli auttaa tyttöjä pohtimaan toimintaa. Kerroin myös että, tämän ryhmän tarkoitus ei ole se että, minä tai Sirpa kerromme mitä tehdään. Vaan että, tytöt suunnittelevat itse ja sitten miettään miten toteutetaan.

Kiilakosken(2012) mukaan osallisuus on vastuunkantamista omasta, toisten sekä koko yhteisön toimintakyvystä. Se ei rajoitu vain antamiseen, vaan siihen liittyy yhtäällä saaminen. Osallisuus on sitoutumista yhteisten asioiden kehittämiseen. Nuorten osallisuuden tärkeä lähtökohta kuulemisen lisäksi on se, että he itse pääsevät vaikuttamaan päätöksentekoon. Osallisuuden peruslähtökohta on, että osallistujalla on oikeus omaan identiteettiin ja hänen arvokkuutensa säilyy yhteisössä ja yhteiskunnassa.

Osallisuus toteutui tällä tapaamiskerralla niin, että tytöt pääsivät osallistumaan suunnitelman tekoon, ja vaikuttamaan siihen mitä milläkin tapaamiskerralla tehtäisiin.

Tytöt tarttuivat tehtävään ja pienellä motivoinnilla saimme paljon ideoita joista valitsimme seitsemälle kerralle toimintoja.

Itseni yllätti se että olin ihan valmistautunut siihen että tytöt haluavat hemmottelua ja hemppistelyä, mutta nämä tytöt valitsivatkin enemmän esim. Kiipeilyä ja jousiammuntaa sekä ratsastusta. He halusivat myös sisustaa uudestaan tilan joka oli jäänyt vähän retuperälle.

Jako tyttöihin ja poikiin voi olla hyvää vaihtelua toiminnalle sekä lasten, että ohjaajien kannalta, ja yksi keino sukupuolisensitiivisyyden toteuttamiseksi työssä. Eriytetyillä ryhmillä voidaan esimerkiksi vähentää sukupuoliroolien aiheuttamaa jännitettä, antaa mahdollisuus pohtia sukupuoleen liittyviä asioita ja saada tukea oman sukupuolen edustamasta ryhmästä. Ohjaajan näkökulmasta toiminnan eriyttäminen sukupuolien mukaan voi helpottaa kääntämään oman ajattelun huomaamaan tyttöjen ja poikien erilaiset tarpeet. (Tyttötyökansio 2000, 12-13)

Kun tapaaminen alkoi lähestyä loppuaan, eräs tytöistä joka oli laittanut tapaamisten keston kohdalle toiveeksi yhden tunnin, halusi korjata sinne että ne voisivat kestää 3-4 tuntia. Lisäksi kaksi vastahakoista tyttöä olivat halukkaita liittymään ryhmään kuultuaan mitä aiomme tehdä.

5.3.2 Toinen tapaamiskerta 1.2.2016

Toisella tapaamiskerralla vuokrasin auton ja kävimme tyttöjen kanssa tutustumassa muutamiin Helsingin nuorisotaloihin. Kävimme mm. Tyttöjen talolla, Arabiassa ja Laajasalon nuorisotaloilla. Tyttöjen talolla tytöt olivat ihastuksissaan talon värimaailmasta ja siitä että keskellä Helsinkiä on nuorisotalo vain tytöille, he kuitenkin kokivat vaikeaksi Jakomäestä asti lähteä käymään talolla koska kulkemiseen menee paljon aikaa.

Arabian nuorisotalolla tytöt ihastuivat takahuoneisiin ja sisällä olevaan skeittiramppiin. Myös tumma värimaailma kiehtoi sekä takkatila jossa oli kunnan takka. Arabian ohjaajat olivat mukavia ja kertoivat ja esittelivät tilaa mielellään. Laajasalossa tytöt innostuivat tyttöjen tilan peileistä ja kampaamotuoleista sekä isosta skeittirampista ja saivat ideoita omaan tilaansa laitettavista seinälampuista.

Matkan aikana tyttöjen kanssa pohdittiin oman tilan tarvetta ja sitä missä menee oma henkilökohtainen raja. Tytöt toivat selkeästi ilmi että haluavat tämän uudistetun tilan olevan kaikille avoin eikä niinkään pelkästään tyttöjen huone. He eivät kokeneet tarpeelliseksi niinkään omaa konkreettista huonetta/ tilaa mutta kokivat ryhmään kuulumisen kivana asiana.

5.3.3 Kolmas tapaamiskerta 8.2.2016

Tämä kerta oli sisustussuunnittelu kerta, kävimme ensin läpi mitä ideoita tytöille oli syntynyt edellisen kerran roadtripillä. Tyttöillä oli yhteneväiset mielipiteet sisutuksen suhteen eikä keskusteluissa herännyt suuria yhteentörmäyksiä värimaailman tai hankittavien tavaroiden suhteen.

Suunnittelimme värimaailman ja tytöt tykkäsivät siniseen vivahtavista väreistä. Tilassa olevista pitkistä seinistä, toisesta tulee tumman violetti ja toisesta sininen, tilassa olevien kaappien ovet tulevat valkoisiksi ja reunimmaiseen oveen tulee myös tämän ryhmän käden jäljet.

Tytöt halusivat tilan jakajaksi verhon ja lisää istumatilaa hankkimalla toisen sohvan, lisäksi he halusivat uudet verhot ja stereot sekä telkkarin näkymään. Myös lamppuja ja peili olivat toiveissa. Pohdittiin myös milloin lähdetään tavaroita hankkimaan. Sekä tehtiin rahoitushakemus (liite 2)

(kuva 1, Tyttöjen tilan maalatut kaapit, Jakomäen nuorisotalo)

Tekijän huomautus, tytöt saivat seuraavalla viikolla jo tilaan toisen sohvan. Valitettavasti huoneessa olevaa telkkaria ei voida kytkeä antenniin koska huoneesta puuttuu antennipistoke kokonaan.

5.3.4 Neljäs tapaamiskerta 22.2.2016

Tällä kertaa olimme suunnitelleet retken Megazoneen. Tytöt olivat innokkaina lähdössä reissuun ja kun kyselimme heiltä mikä sai innostumaan tällaisesta toiminnasta, tytöt sanoivat halunneensa aina kokeilla lasersota-peliä. Sukupuolisensitiivisessä työotteessa lähdetään ohjattavien kuuntelemisesta ja heidän tarpeidensa ja toiveidensa huomioimisesta. Ohjaaja ei siis voi määritellä sitä mistä tytöt tai pojat ovat kiinnostuneita. (Opetusministeriö 2006)

Megazonen kotisivuilla pelistä kerrotaan näin: Megazone on sisätiloissa pelattava hauska, jännittävä ja futuristinen laserpeli, joka sopii lähes jokaiselle. Suosituskärajamme on 7 vuotta, mutta pienemmätkin pärjäävät pelissä hyvin – tarvittaessa vanhemman ohjauksella.

Pelaajat varustetaan huipputeknologiaan perustuvilla peliliiveillä ja vaarattomilla, mutta upeilla laseraseilla. Pelialueena toimii kahteen tasoon rakennettu labyrinttimainen, UV-valoin valaistu hämärä kaupunkitaistelurata, jossa pelaajat keräävät pisteitä vastustajien liiveihin ja tukikohtiin ampumalla. Pelin tunnelmaa nostavat ympärillä leijuva usva, pimeyttä halkovat vihreät lasersäteet sekä taustalla soiva musiikki.

Avoimiin peleihin voi osallistua yhtä hyvin yksin kuin ryhmänkin kanssa. Vastusta ja peliseuraa saa tällöin muista peliin osallistujista. Yksityispelissä pelialue on varattu ainoastaan varauksen tehneen ryhmän käyttöön. (Megazone 2016)

Lähdimme Jakomäestä kello 14, hiihtoloma viikon takia oli lähtöaikammekin aijemmin. Matka taittui mukavasti ensin bussilla ja sitten metrolla. Salmisaaren liikuntakeskukseen, jossa Megazone sijaitsi, saavuimme n. klo. 15.

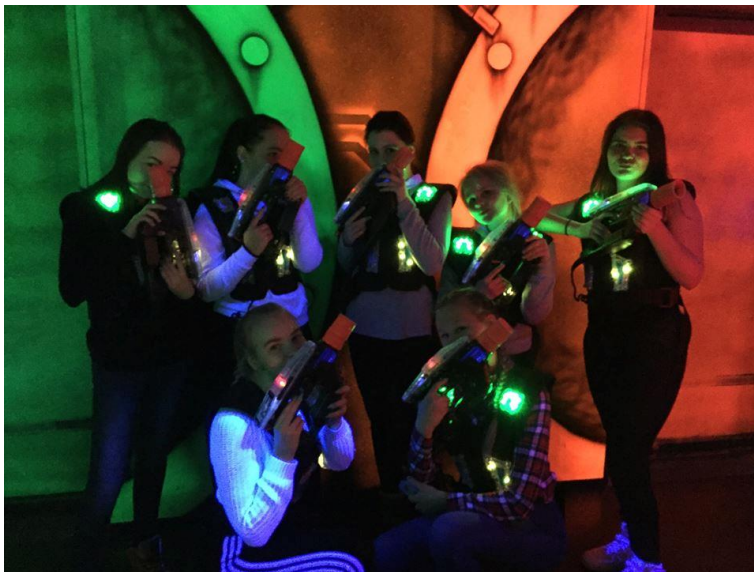
Alkuun meillä oli 15 minuutin ohjeistus kuinka pelivälineitä tulee käyttää ja kuinka tilassa toimia. Olin etukäteen varannut meille kaksi 20 minuutin pelivuoroa. Alkuohjeistuksen jälkeen pääsimme välinetilaan pukemaan varusteita ja odottelemaan lupaa siirtyä pelialueelle. Osaa tyttöjä hiukan jännitti mikä näkyi

hermoiluna välineitten kanssa ja pohdintana että kuka asettuu ja minnekin pelialueelle päästyämme.

Ensimmäinen peli käynnistyi hyvin, alueella oli myös muita avoimeen peliin osallistujia, jotka olivat meidän vastustajia. Tytöt nauttivat silmin nähden ja ensimmäinen peli päättyi meidän ollessa toisina. Toiseen peliin vaihtuivat vastustajat jotka pelasivat hiukan epäreilusti seuraten meitä myös silloin kun olimme jo saaneet osuman. Toisen pelin jälkeen palautimme varusteet ja kävimme katsomassa tuloksemme.

Tytöt olivat tyytyväisiä reissuun ja keskustelua käytiin siitä kuinka joku oli tuhonnut kaikki vastustajien tukikohdat ja joku toinen monta vastustajaa. Myös pelissä kerättyjä pisteitä vertailtiin. Tytöt pohtivat myös toisten pelaajien epäreilutusta ja sitä että miksi pitää pelata niin kun voisi pelata myös reilusti ja kaikilla olisi kivaa.

Paluumatka sujui joutuisasti samaa reittiä ja Jakomäkeen saavuimme klo. 17.30 hikisinä mutta onnellisina. Tytöt toivoivat jatkossa lisää retkiä Megazoneen. Keskeistä sukupuolisensitiivisyydessä on nuorten rohkaiseminen omalle sukupuolelle epätyypillisinä pidettyjen valintojen ja ratkaisujen tekoon. Tällöin nuorelle annetaan mahdollisuus ilmaista omaa sukupuoltaan haluamallaan tavalla (Punnonen, 2007).

(kuva 2, Iloisia laserpelaajia)

5.3.5 Viides tapaamiskerta 29.2.2016

Viides tapaamiskerta oli Helsingin seikkailutalolla, MunStadi.fi sivuilla Seikkailutalosta kerrotaan seuraavaa:

Seikkailutalo on komea, yli satavuotias rakennus Kallahdessa keskellä luontoa, meren äärellä. Meille ovat tervetulleita seikkailemaan erilaiset nuorten ryhmät. Seikkailutalon tila soveltuu parhaiten alle 20 hengen ryhmille, toki suurempikin porukka mahtuu. Toiminta on ryhmäyttävää. Tarjoamme ideoita ja välineitä ryhmille esim. leireille. Talon voi vuokrata ryhmien käyttöön ja tilassa voi myös yöpyä.

(kuva 3. Seikkailutalo, Munstadi.fi)

Olimme tyttöjen kanssa facebook-ryhmässä sopineet että lähdemme Jakomäestä klo. 16.00. Kaikki tytöt saapuivat ajoissa paikalle ja matka kohti Kallahtea saattoi alkaa. Matkamme taittui joutuisasti bussilla. Mukana oli 9 tyttöä.

Saavuimme paikalle hieman aikataulusta myöhässä ja vastassa meitä oli seikkailutalon-ohjaaja Pekka. Pekka kertoi tytöille toiminnasta ja mitä kaikkea siellä voisi tehdä. Tytöt olivat silmin nähden hämmentyneitä, sillä he olivat varautuneet sisätiloissa tapahtuvaan kiipeilyyn eikä heillä ollut ulkovarusteita mukana. Olin myös itse odottanut erilaista paikkaa ja tässä kohtaa tulikin opittua se kuinka tärkeää on etukäteen selvittää vierailukohteesta kaikki mahdollinen sekä suunnitella kunnolla seuraava mahdollinen ryhmäytyspäivä tuleville ryhmille.

(Kuva 4 ja 5. Lakanalasketumista ja trapetseilua)

Tytöt lähtivät kuitenkin mukaan ryhmätystehtäviin ja heillä tuntui olevan hauskaa. Osa tytöistä suostui kokeilemaan lakanalasketumista ja trapetsille heittäytymistä. Ne jotka eivät halunneet kokeilla kannustivat kavereitaan ja olivat hengessä mukana.

Lähtiessämme seikkailutalolta tytöt toivat julki pettymyksensä paikasta ja toiminnasta. He olivat varautuneet kunnon sisäkiipeilyseiniin ja muutenkin sisätiloihin. He toivoivat pääsevänsä vielä jossain vaiheessa kokeilemaan kunnon seinäkiipeilyä.

Pahoittelin tytöille asiaa ja myönsin omat virheeni ja erheeni tässä tilanteessa. Myös tyttöjen pettymyksensieto kyky näyttäytyi positiivisena asiana. Juttelimme tilanteen auki ja jokainen tyttö sai kertoa mielipiteensä ja tulla kuulluksi tässä asiassa. Keskustelun jälkeen tunnelma säilyi hyvänä.

Matkan aikana kävimme vielä Hesburgerissa syömässä. Syömisen ohessa tytöt toivat julki ajatuksiaan ja tunteitaan erään ryhmäläisen poissaoloista, ja toivoivat ohjaajien ottavan asian esille ryhmäläisen kanssa. Tytöt kokivat, ettei ryhmäläinen ole täysillä mukana toiminnassa, sillä hän ei ollut osallistunut ensimmäisen tapaamisen jälkeen yhteenkään muuhun tapaamiseen. Lupasin jutella asiasta yhdessä Sirpan kanssa ryhmäläiselle. Loppureissu sujui hyvässä hengessä.

5.3.6 Kuudes tapaamiskerta 7.3.2016

Tämä oli viimeinen tapaamiskerta ennen meidän sisustusprojektin alkamista. Luvassa oli syömistä ja leffaa. Olin etukäteen tehnyt tyttöjen toiveesta pöytävarauksen Amarilloon ja leffana oli toimintajännäri Deadpool.

Finnkinon sivuilla elokuvasta kerrotaan näin: *Marvelin epätavallisimpaan antisankariin perustuva Deadpool kertoo kuinka entinen erikoisjoukkojen jäsen ja nykyinen palkkasoturi Wade Wilson (Ryan Reynolds) saa laittoman kokeen jälkeen erityiset parantumisvoimat ja kehittää alter egokseen Deadpoolin. Uudet kyvyt ja musta kieroutunut huumorintaju apunaan Deadpool lähtee etsimään käsiinsä miestä, joka melkein tuhosi hänen elämänsä*

Tapasin tytöt ja työparini rautatieasemalla klo. 15.45. Kävelimme tästä kohti Amarilloa jossa oli aika hiljaista joten ruokienkin tiedettiin tulevan nopeasti. Tytöt kertoivat heillä olevan kauhea nälkä ja osa oli jopa jättänyt kouluruuan väliin jotta jaksaisi varmasti syödä Amarillossa. Ihmisen käsitys omasta sukupuolestaan rakentuu sosiaalisessa vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. (Punnonen 2007,522)

(Kuva 7, Amarillossa ruokailemassa)

Syötyämme suuntasimme kohti elokuvateatteria. Leffa ei ollut minun eikä muutaman tytönkään makuun. Se oli liian raaka ja kiroilemista oli paljon. Tytöt sanoivatkin lähteneensä katsomaan sitä vain siksi että muut halusivat. Kysyin tytöiltä kuinka he voisivat vastaisuudessa saada tässä asiassa äänensä kuuluviin. Tytöt sanoivat, etteivät yleensä lähde tällaisin leffoihin mukaan, mutta tämä oli muun ryhmän toive ja he kuuluivat ryhmään.

Kun ihminen kuuluu ryhmään, rakentuu hänen itsetuntonsa paremmin kuin ryhmään kuulumattoman. Kun ihmisen itsetunto on kunnossa, hän kykenee ja uskaltaa asettaa itsensä ja kykynsä koetukselle. Jos on käynyt niin, että itsetunto on syystä tai toisesta jäänyt alhaalle, voivat ihmisen kyvyt valua hukkaan. Vaikka olisi lahjakaskin persoona, voivat hänen kykynsä jäädä piiloon jos ei ole kokenut itsetuntoa kohottavia asioita. (Kii-
anmaa & Trygg-Jouttijärvi 2001, 20.)

Tytöt siis kokivat kuuluvansa tähän ryhmään, ja sitä kautta halusivat osallistua toimintaan, vaikkei se välttämättä ollut heidän mieleistään juuri sillä kerralla. Leffan jälkeen kävelimme yhdessä asemalle ja tytöt ja työparini lähtivät siitä kohti Jakomäkeä ja minä kohti kotia.

5.3.7 Sisustusprojekti päätökseen 22.–24.3.2016

Tapasimme tyttöjen kanssa Jakomäessä pääsiäisviikon tiistaina, tällä kertaa oli tarkoitus aloittaa maalausprojekti ja muu kunnostus. Olin ohjeistanut tytöt pukeutumaan huonoppiin vaatteisiin joiden sotkeentuminen ei haittaisi. Olin myös etukäteen hankkinut nuorisoasiainkeskuksen teknisenisännöitsijän kanssa maalit ja tarvikkeet valmiiksi tilaan odottamaan.

Tytöt olivat etukäteen työparini kanssa tyhjentäneet seinänvierustat ja teipanneet pistokkeet sekä kulmat. Pääsimme aloittamaan suoraan maalaukset. Tytöt laittoivat musiikit soimaan ja innokkaina tarttuivat pensseleihin. Seinien maalaamiseen meni noin kaksi tuntia, ja loppuvaiheessa oli jo huomattavissa pientä innostuksen laantumista, mutta pienellä tsemppauksella saimme työt tehtyä hyvin loppuun ja sovimme että he katsovat työparini kanssa seuraavana päivänä miltä siellä näyttää. Seuraavana päivänä seinät olivat kuivuneet hyvin ja tytöt sekä työparini siivosivat jäljet ja sovimme

facebook-ryhmässämme että lähdemme saman viikon torstaina Ikeaan hankkimaan loput tavarat.

(kuva 8, Hannele Kupari, 2016)

Nuorten osallisuudessa tärkeintä on nuorten osallisuus omaan elämään ja lähiympäristöön liittyvissä asioissa, vuorovaikutuksessa aikuisten kanssa. Nuori ei siis vain vastaa aikuisten esittämiin kysymyksiin vaan keskusteleee yhdessä aikuisten kanssa, omista lähtökohdistaan. Nuorten ja aikuisten tulisi siis ideoida yhdessä tasavertaisina. (Kauppinen ym. 2005, 6, 8.)

Osallisuus oman nuorisotilan kehittämiseen toteutui tässä mielestäni juurikin näin. Tytöt saivat itse kehittää ja remontoida tilan mieleisekseen. Heidän toiveensa otettiin huomioon ja kuultiin.

Viikolla sain työpariltani soiton jossa hän kertoi että tytöt olivat alkaneet perua reissua koska olivat sopineet menevänsä leffaan yhdessä. Sovimme työparini kanssa että tytöt eivät voi muuttaa suunnitelmiaan näin yhtäkkiä vaan me pidämme sovituksista kiinni jotta saadaan projekti päätökseen. työparini jutteli tyttöjen kanssa talolla asiasta ja lopulta Ikealla oli mukana 5 tyttöä 9:stä. Tytöt olivat sopineet että loput tulevat sitten kokoamaan tavaroita talolle. Saimme ostokset tehtyä ja reissu sujui hyvin vaikka tyttöjä tuntuikin alkava pääsiäisloma jo polttelevan. Pakkasimme ostokset autoon ja siirryimme talolle kokoamaan huonekaluja ja purkamaan ostoksia.

Muut tytöt saapuivat paikalle auttamaan kokoamisessa ja pienen hikoilun jälkeen meillä oli valmis tila käytettävissä. Tytöt veivät roskat ja siivosivat jäljet pienellä patistelulla. Tytöt lähtivät tyytyväisinä pääsiäisen viettoon.

Valmis Tila (Kuva 9, Hannele Kupari, 2016)

Tilan viralliset avajaiset vietettiin pääsiäisen jälkeen, ja uudistetussa tilassa tuntuu viihtyvän niin aikuiset kuin nuoretkin.

6 KEHITTÄMISPROSESSIN TULOKSET JA POHDINTA

Kevään ryhmämme perustettiin tyttöjen toiveesta, he kaipasivat jotain omaa, jossa heidän toiveita kuultaisiin ja toteutettaisiin heidän suunnittelemaansa toimintaa. Tyttöjen innostaminen ja sitouttaminen on tuonut omat haasteensa, tytöt ovat kokeeet, etteivät ole saaneet ääntään riittävästi kuuluviin nuorisotalon toiminnassa, ja ryhmän aloittaessa ennakoasenteet olivat aika korkealla. Pienellä innostamisella tytöt kuitenkin lähtivät mukaan toimintaan ja innostuivat ryhmän toiminnasta.

Ryhmän toiminnan aikana tytöt suunnittelivat ja toteuttivat nuorisotalolle oman tilan remontoinnin heidän näköisekseen. Jokainen ryhmäläinen oli vaikuttamassa ryhmän toimintaan sen suunnittelu ja toteutus vaiheessa. Tytöt saivat äänensä kuuluviin nuorisotalon toiminnassa ja keskusteluissa heidän nousi esiin, että tytöt tunsivat tullessa huomioiduksi yksilöinä, eivätkä vain kasvottomina nuorisotalokävijöinä. Tytöt itse puhuivat ryhmästä Mimmiryhmänä.

Mimmiryhmän kasaamisessa ja motivoinnissa onnistuttiin hyvin. Ryhmän kokoaminen oli siinä mielessä helppoa että tytöt tunsivat toisensa jo etukäteen joten ryhmäytystä tarvittiin vähemmän kuin jos kyseessä olisi ollut toisilleen entuudestaan vieraat tytöt. Entuudestaan tuttujen tyttöjen kanssa myös ryhmädynamiikka oli hyvä, silloin jäi pois oman paikan löytäminen ryhmästä sillä paikka oli jo tiedossa. Näen aika tärkeänä sen että ryhmän ohjaajat ovat talon omia jo tuttuja ohjaajia, sillä jos olisin tullut täysin ulkopuolisena vetämään ryhmää, aikaa olisi mennyt myös itseni tutuksi tekemiseen.

Tämä ryhmä toteutti myös tyttöjen vaikuttamistoimintaa. Tytöt oppivat miettimään mitä he haluaisivat nuorisotalolle, ja oppivat vaikuttamaan toiveidensa toteutumiseen. He oppivat pyytämään asioita eivätkä vain tyytyneet siihen mitä jo oli. Tytöt myös oppivat pitämään kiinni sovituista asioista ja aikatauluista. Hyvänä puolena näin työparini kanssa juteltuani myös sen että ohjaajien ja tyttöjen välinen vuorovaikutus oli parantunut. Tyttöjen on helpompaa lähestyä ohjaajia ja työparini tunsivat että hänellä on tyttöihin läheisemmät välit kuin ennen ryhmää, ja tytöt mielellään juttelevat hänen kanssaan asioista.

Prosessia ajatellen olisi ryhmän tapaamiskertoihin voinut sisällyttää, muutaman ei niin toiminnallisen, kerran jolloin olisi enemmän pysähdetty pohtimaan tyttöyttä ja sitä että

mitä se tarkoittaa? Toki tämä oli tyttöjen suunnittelema ja toteuttama ryhmä, mutta jatkoa ajatellen olisi tärkeää huomioida myös sukupuolisensitiivisen työtteen teoriapuoli ja syventyä enemmän naiseksi kasvamiseen ja oman itsensä tuntemiseen.

Tyttöjen suunnitelmasta toteutui kaikki muu toiminta paitsi seinäkiipeily. Ja palautteen annossa se myös näkyi, kysyttäessä että mikä ei ollut toiminut tai ollut kivaa, vastauksena oli kiipeily. Lisäksi osa toivoi mahdollisuutta viettää yö nuorisotalolla ryhmän kesken. Itse pohdin että näkyikö toiminnassa sukupuolisensitiivisyys riittävästi vai olisiko sitä ollut tarpeen tuoda lisää esille?

Hesan Nuorten Ääni(2009) toteaa tyttöjen parissa tehtävästä työstä näin: *Tyttötyö on nuorisotyötä, siinä huomioidaan kasvatuksellinen näkökulma. Samalla se on myös naisiin kohdistuvaa työtä, joka on juuri tytöille suunnattua ja jossa huomioidaan tyttöjen tarpeet ja kehityksen ominaispiirteet. Helsingin nuorisoasiankeskuksen naistietoisessa tyttötyössä on tavoitteena tukea tyttöjen kasvua ja identiteettiä, sekä auttaa heitä kasvamaan itsensä näköisiksi naisiksi yhteisöllisyyttä arvostavassa ja naistietoisessa ilmapiirissä. Työn tavoitteena on myös taata tytöille samanlaiset mahdollisuudet kuin pojille osallistua nuorisotalojen toimintaan.*

Tämä tukee osaltaan sitä että ryhmän toiminta noudatti sukupuolisensitiivisen työtteen määritelmää. Tytöille oli oma ryhmä ja heidän äänensä saatiin kuuluviin, heidän suunnittelemansa retket toteutuivat ja lisäksi heidän toiveensa tilan remontista ja uudesta ilmeestä onnistuivat. Lisäksi tytöt olivat halukkaita tulevaisuudessa jatkamaan ryhmässä.

Jakomäen nuorisotalolla tyttötyö kehittyi hetkellisesti ryhmän toiminnan ajan. Ja sekä työparini että minä opimme tyttötyöstä ja tyttöryhmän vetämisestä paljon. Ryhmä ei ole tällä hetkellä toiminnassa.

Tällaisena keltanokkana avoimen nuorisotyön kentällä tämä kevät on ollut minulle hyvin opettavainen. Opin pienryhmätoiminnasta ja osallistamisesta sekä sukupuolisensitiivisyyden teoriasta paljon. Kehityin ja kasvoinkin myös nuoriso-ohjaajana. Opin ottamaan vastuuta ja aikatauluttamaan ryhmän toimintaa

Oman työskentelyni kannalta mietin että työparini kanssa olisi pitänyt tehdä selkeämmät linjat ja osa-alueet että mitä kukakin tekee. Koska en ollut itse töissä Jakomäessä, en myöskään osallistunut tiimeihin jolloin olisin itse voinut tiedottaa nuorisotalon ohjaajia tulevasta. Myös alkuinfo opinnäytetyöstäni olisi ollut hyvä pitää kunnolla heti vuoden alussa vaikka opinnäytetyöstäni ja tytöille perustettavasta ryhmästä olikin vielä ennen joulua ja omaa poisjäämistäni puhetta.

Nuorisotyössä sukupuolisensitiivisen tyttötyön kehittäminen on ajankohtaista ja tärkeää. Tyttötyölle on tarvetta sekä ennaltaehkäisevänä että kohdennettuna ja korvaavana työ- ja toimintamuotoina. Ennaltaehkäisevään tyttötyöhön panostamisella tuetaan jokaisen lapsen ja nuoren erityistarpeita ja valintoja olla omia yksilöitä sukupuolesta riippumatta. Kun sukupuoleen liittyviä merkityksiä ja tasa-arvoisia ajattelutapoja on opittu oman sukupuolen mukaisessa ryhmässä, vuorovaikutus myös muiden sukupuolten edustajien kanssa on tietoisempaa ja tasavertaisempaa. Tyttötyöllä tuetaan myös vanhempia heidän kasvatustyössään. Mielestäni sukupuolisensitiivisellä tyttötyöllä voidaan ehkäistä syrjäytymistä, joka on erityisesti tyttöjen ja nuorten naisten ongelma.

Jakomäki on nuorisotalona pieni, ja useimmat ohjaajat ovat olleet talolla jo vuosia, heillä on kokemusta alueen nuorista ja useimmat nuorista ovat käyneet talolla vuosia. Nuorten ja ohjaajien vuorovaikutus on näyttäytynyt mutkattomana ja avoimena. Nuorilta kysyttäessä he kokivat helpoksi lähestyä nuorisotalon ohjaajia. Tässä kohtaa ohjaajat ovat siis avainasemassa koska Jakomäestä näyttää puuttuvan tyttötyön ja poikatyön jatkumo ja kun sitä ei ole ryhmien toiminta on ollut hyvinkin ohjaajakohtaista riippuen ohjaajan motivoitumisesta ryhmän vetämiseen jolloin myös tyttöjen on ollut helppo olla mukana ja innostua uusista asioista ja ideoista.

Pohdin myös Jakomäen nuorisotalolla käyviä tyttöjä. Onko tämän hetkinen kävijä sukupolvi sellaisia puheliaita, reippaita, vähän poikamaisia tyttöjä, joiden on lähtökohdallisesti helpompi tulla toimeen kaikenlaisten ihmisten kanssa? Toisilla on reippaampi ote sosiaalisessa kanssakäymisessä ja kynnys olla oma itsensä poikienkin seurassa on matalampi. Toisaalta poikamaisilla tytöillä on helpompi samaistua poikamaisiin aktiviteetteihin. Saattaa olla, että tytöillä paljon harrastuksia ja muuta tekemistä iltaisin koulun jälkeen, jolloin heitä näkee talolla vähemmän kuin poikia.

Jakomäen tyttöryhmissä on ollut havaittavissa kolmen vuoden sykleissä tapahtuvia silloiseen sukupolveen liittyvä kehitysvaiheita, esim. edellinen tyttöryhmä tarvitsi oman tilan jossa saivat olla vain tyttöjen kesken kun taas nykyinen ryhmä haluaa tilan avoimeksi kaikille. Tämän sukupolven Jakomäkeläisessä tyttöryhmässä naiseksi kasvaminen ei ole näyttäytynyt isossa roolissa, ja se peilaa paljolti siihen millaisessa ryhmässä tyttö on kasvanut lapsuutensa ja alkunuoruutensa.

Mietin myös mitä ovat ne aktiviteetit, joiden parissa tytöt viihtyisivät talolla. Tämän selvittämiseksi tarvittaisiin laajempaa tiedon keräämistä tytöiltä ja tyttöjen kiinnostuksenkohteista. Tiedon kerääminen ja hyödyntäminen käytännön tasolla nuorisotaloilla vaatisi enemmän kartoitusta ja suunnittelua. Oman ryhmäni kohdalla kysyminen suoraan toimi koska ryhmä oli pieni. Käytännössä talotoiminnassa tyttöjen tahtoa ja toiveita on vaikeaa saada esille, vaikka niitä muistettaisiin säännöllisesti kysyäkin talolla kävijöiltä. Hankaluutena on se, että monet tytöt eivät kysyttäessä osaa itsekään sanoa mitä he haluaisivat talolle lisää, sillä he ovat oman kertomansa mukaan tyytyväisiä mitä siellä jo on. Kun sitten antaa vaihtoehtoisia näkökantoja alkaa myös syntyä ideoita.

Huomasin tämän oman tyttöryhmäni kohdalla sisustusprojektissa. He eivät osanneet oikein haluta mitään uutta tai hienoa, tai kallista. Heille oli itsestään selvää että otetaan halvinta mahdollista mitä löytyy. Ovatko tytöt niin tottuneita siihen ettei ole mahdollisuutta hankkia mitään uutta ja hienoa? Tekeekö sen asuinalue vai oman elämän lähtökohdat? Kun heille sitten antoi luvan katsella myös kalliimpia tuotteita, ja toiveiden mukaiset tavarat ja huonekalut käytiin tyttöjen kanssa yhdessä ostamassa, oli silmien loiste silminnähtävissä.

Airaksinen(2012) toi tekemässään opinnäytetyön pohdinnassaan hyvin esille myös ohjaajien tärkeyden sukupuolisensitiivisessätyössä. Nuorisonohjaajien käsityksissä on myös olennaista, että yleisissä työtavoissa yksilöllisyyden huomioiminen nähdään tärkeämpänä kuin nuoren sukupuolen huomioiminen. Nuorisonohjaajien käsityksille omista työtavoista on tunnusomaista, että nuori nähdään yhteisön jäsenenä ja työ pohjautuu yhteisöllisyyteen ja nuorisotalolla toteutetaan yhteisökasvatusta eikä ole tarpeellista painottaa sukupuolta tai yksilöä. Nuorisonohjaajien käsityksistä yleisistä työtavoista nousee olennaisena esiin tiedon tarve sukupuolisensitiivisyydestä. Nuorisonoh-

jaajien käsityksille on myös olennaista, että he haluavat syventävää tietoa sukupuolisensitiivisyydestä ja tietoa toimintamallin soveltuvuudesta käytännön työhön nuorisotaloilla.

Mielestäni tämä on hyvää huomiointia, sillä myös ohjaajien asenne ja motivoituminen vaikuttaa siihen kuinka hyvin sukupuolisensitiivinen työote esimerkiksi Jakomäen nuorisotalolla toteutuu.

6.1 Jatkotutkimus ja kehittämissuhteet

Jatkossa toivon että tyttöryhmä jatkaisi toimintaansa. Ryhmä on saatu nyt hyvin alkuun ja tytöt ovat innokkaina mukana toiminnassa. Tästä olisi hyvä lähteä jatkamaan ja syventämään tyttöjen tietoisuutta omasta itsestä ja naiseksi kasvamisesta. Myös tähän tarkoitukseen olisi Jakomäen nuorisotalolla tilatkin valmiina. Samalla myös ohjaajien kokemus sukupuolisensitiivisestä työotteesta kehittyisi.

Kuten Lauri & Lehto(2010) hyvin kuvaavat Tytöt taloilla-Opinnäyte työssään; Vastuutehtävät vaikuttavat kiinnostavan tyttöjä enemmän kuin poikia. Muutamalla talolla nuorilla on pidempikestoisia vastuutehtäviä, kuten "nutakummina" tai apuohjaana toimimista. Tyttöjen rooli näissä ryhmissä on aktiivinen ja havainnoimillamme taloilla heitä on ryhmissä enemmän kuin poikia. Lisäksi taloilla on lyhytkestoisempia tehtäviä, kuten jonkin tapahtuman suunnittelemista ja järjestämistä. Esimerkiksi yön nuorisotalolla tai diskon järjestämisessä ovat yleensä nuoret aktiivisessa roolissa. Eräällä vieraillemme talolla muutaman tytön tehtävänä oli suunnitella koko talon "yöunta" ja sen ohjelma. Tytöt saattavat ottaa näissä tehtävissä enemmistönä johtavan aseman ja huolehtia, että pojat osallistuvat ja tekevät oman osansa, kuten eräällä talolla huomasimme.

Jos ryhmä jatkuisi, niin ensi syksynä ryhmään voisi ottaa uusia tyttöjä silloin aloittavista seiskaluokkalaisista, jolloin nykyiset ryhmäläiset voisivat toimia vertaisohjaajina ja perehdyttää tyttötoimintaan. Näin tytöt saisivat lisää vastuuta ja kokemuksia olla ohjaajina ryhmässä. Samalla taattaisiin jatkumo ryhmän toiminnalle sillä joka vuosi tulisi uudet seiskat ja vanhoja tyttöjä tippuisi pois kun ryhmän tarve heidän elämässään vähenisi.

Lisäksi tyttöjen vaikuttamis- ja vastuualueisiin voisi nuorisoasiainkeskuksen nettisivuille tehdä Jakomäen nuorisotalon alle oman blogin johon tytöt voisivat käydä kirjoittamassa kokemuksiaan ryhmästä ja sen toiminnasta. Näin saataisiin myös tyttöjen ääni kuuluviin ja he oppisivat käyttämään sosiaalista mediaa hyödykseen.

Olen yrittänyt pitää tämän opinnäytetyön tiiviinä ja helposti luettavana. Toivon, että tästä on hyötyä työkavereilleni ja he ehtisivät tämän joskus lukea. Ehkä tästä on myös hyötyä tuleville sukupolville ja heidän kanssaan tehtävälle työlle.

LÄHTEET

Aamuset-lehti, verkkojulkaisu, Sukupuolisensitiivisyyteen koulutetaan Turussa. Julkaistu 26.10.2015, www.aamuset.fi/naista-puhutaan/elamatyylisukupuolisensitiiviseen-nuorisotyohon-koulutetaan-turussa Luettu 10.1.2016

Airaksinen, A. 2012. Sukupuolisensitiivisyys kunnallisessa nuorisotalotyössä. Opin-
näytetyö. Mikkelin Ammattikorkeakoulu.

Anttonen, E. 2006, Sukupuolisensitiivisyys kansalaistoiminnassa ja nuorisotyössä. Ke-
Verver-verkkojulkaisusarja 3/2006 Luettu 9.1.2016

Anttonen E. 2007. Sukupuolisensitiivisyys kansalaistoiminnassa ja nuorisotyössä. Hu-
manistinen Ammattikorkeakoulu, sarja C oppimateriaaleja

Anttonen, E 2007. Sukupuolisensitiivinen työote kansalaistoiminnassa ja nuorisotyössä,
verkkokurssin sisällön tuottaminen, Kehittämishankeraportti, Jyväskylän Ammattikor-
keakoulu, 10.

Gellin, Maija; Gretschel, Anu; Jokinen, Kimmo; Kiilakoski, Tomi; Lundbom, Pia;
Matthies, Aila-Leena; Mäntylä, Niina; Nivala, Elina & Ryyänen, Aimo 2012. Demo-
krtiaremontin työkaluja. Teoksessa Gretschel Anu & Kiilakoski Tomi (toim.) Demo-
krtiaoppitunti Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa. Nuorisotutkimusverkosto/
nuorisotutkimusseura julkaisuja 118. Helsinki: Hakapaino.

Haukka M. 2014. Kokeilu yhteiskehittämisen käyttämisestä toiminnan kehittämisme-
netelmänä vammaispalveluyksikössä. Opinnäytetyö, Mikkelin ammattikorkeakoulu 8.
Viitattu 3.3.2016

Helsingin tyttöjen talo 2014, Sukupuolisensitiivisyys www.tyttojentalo.fi/sukupuolisensitiivisyys Luettu 10.1.2016

Helsingin Nuorisoasiainkeskus <http://www.hel.fi/www/nk/fi/Tietoa+meista/Organisaatio/> Luettu 28.3.2016

Honkasalo, V. 2011. Tyttöjen kesken, Monikulttuurisuus ja sukupuolten tasa-arvo nuorisotyössä. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 109. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

Honkasalo V. 2011. Pois Lokeroista. Teoksessa Aaltonen S. & Mulari H. & Ojanen K. Entäs tytöt, Johdatus tyttö tutkimukseen. Vastapaino 259–260

Hämäläinen, J. & Kurki, L. 1997. Sosiaalipedagogiikka. Helsinki: WSOY.

Kauppinen, Riitta, Sommers-Piiroinen, Johanna, Vainio, Johanna, Mäkelä, Päivi, Vilmilä, Fanny & Kataja, Elina 2005. Lapsen ääni- tarina minulta. Helsinki: Pelastakaa lapset Ry.

Karman, T. 2009. Sukupuolisensitiivistä työtä oppimaan. Opinnäytetyö, Humanistinen ammattikorkeakoulu

Kiianmaa, Kari & Trygg-Jouttijärvi, Anne-Maria 2001. Alis-kyvyt käyttöön. Helsinki: Lasten keskus

Lauri, E & Lehto H. 2010 Tytöt taloilla- Näkökulmia sukupuolisensitiiviseen tyttötyöhön nuorisotaloilla. Opinnäytetyö, Humanistinen ammattikorkeakoulu, viitattu 31.3.2016

Megazonen kotisivut; www.megazone.fi Luettu 31.3.2016

Mustakallio, S.2013. <http://slideplayer.biz/slide/1986065/> Viitattu 3.3.2016

Nuoret alueittain 2014 <http://www.hri.fi/fi/dataset/helsingin-nuoret-alueittain-2014> Luettu 28.3.2016

Näre, S. 2007. Sukupuoli- ja kulttuurisensitiivinen tyttötyö. Teoksessa Hoikkala T. & Sell A. (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Hakapaino Helsinki, 542–545.

Ojanen K. 2011. Katsaus tyttötutkimuksen suomalaiseen historiaan ja keskusteluun. Teoksessa Ojanen K. Mulari H. & Aaltonen S. (toim.) Entäs tytöt. Osuuskunta vastapaino Tampere, 9-43

Oinas, E. & Collander, A. 2007. Tjejgrubber – Rosa rum, pippifeminism och hälsöförämjande. Teoksessa Elina Oinas & Jutta Ahlbeck-Rehn. Kvinnor, kropp och hälsa. Lund:Studentlitteratur, 271–292.

Punnonen, V. 2005. Sinuks-projektin väliraportti. Helsinki: Setlementtinuorten liitto ry.

Punnonen, V. 2007. Sukupuolisensitiivinen sosiaalinen nuorisotyö. Teoksessa Hoikkala T. & Sell A. (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Hakapaino Helsinki, 521–540

Purjo, T. 2012. Sukupuolisensitiivinen poikien ja tyttöjen kasvatus arvoihin ja väkivallattomuuteen, Tampereen yliopistopaino, Juvenes print

Säilä V. 2015. Osallisuutta ja oivalluksia viestintätapaamisesta– Nuorten vertaisviestintätoiminnan kehittäminen Turun Tyttöjen Talon® Pikkusisko –hankkeelle. Opinnäytetyö Turun Ammattikorkeakoulu.

Vastaranta, J. 2008. Sukupuolisensitiivinen tyttötyö tyttöjen talolla. Helsingin yliopisto. Valtiotieteellinen tiedekunta. Pro gradu -tutkielma.

Sukupuolivaikutusten arviointi kysymykset

- 1) Perustiedot:
  - Ikä
  - Asuinpaikka
  - Koulu
  - Perhesuhteet
  - + jos maahanmuuttajataustainen nuori, Milloin muuttanut suomeen, Uskonto
- 2) Nuorisotila elämässä
  - Kuinka kauan käynyt nuorisotalolla
  - Kuinka usein käy (kerran viikossa, useammin, päivittäin?)
  - Kenen kanssa käy nuorisotalolla?
  - Ketä kuuluu kaveriporukkaan?
  - Mitä muuta tekee vapaa-ajalla
- 3) Muu harrastaminen? Missä oot hyvä?
- 4) Mielipiteitä Jakomäen nuorisotalosta
  - Oma mielipide nuorisotalosta?
  - Ketä nuorisotalolla mielestäsi käy?
  - Mitä tekee nuorisotalolla yleensä?
  - Näetkö kavereita myös nutan ulkopuolella?
- 5) Mitä Nuorisotalolla on pojille/ tytöille?
- 6) Mitä toivoisit nuorisotalolle?
- 7) Mitä muuttaisit nuorisotalolla?
- 8) Miten saisi kävijöitä lisää?

Tyttöryhmän tukirahahakemus

Tyttöryhmän tukirahahakemus v. 2016

Tyttöryhmien taloudellisen tuen hakuaika on jatkuva siihen asti kunnes määrärahat riittävät. Määrärahojen loputtua tulee siitä ilmoitus kentälle.

1. Tyttöryhmän nimi ja nuorisotalo / hanke
2. Tyttöryhmän jäsenten nimet ja ikä
3. Kuinka usein tyttöryhmä kokoontuu?
4. Onko tyttöryhmällä omia tiloja? Jos on mitä?
5. Tyttöryhmän toimintasuunnitelma v. 2016
6. Tyttöryhmän budjetti v. 2016
7. Haettava summa
8. Aikuinen ohjaaja tai yhteyshenkilö ja yhteystiedot (nimi, sähköposti ja puhelin)
9. Muut yhteistyökumppanit
10. Muu rahoitus
11. Riskit